

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

DOMA ZDRAVLJA ŠIROKI BRIJEG

2023.

Broj: 01-02-08-11-3-3506-7/23

Sarajevo, septembar 2024.

SADRŽAJ

I.	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	3
II.	REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
III.	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU.....	8
IV.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	9
1.	UVOD	9
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	9
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PREDUZETIH MJERA	10
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	10
5.	PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE	13
5.1	Izrada i donošenje finansijskog plana i programa rada	13
5.2	Izveštavanje.....	14
6.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	14
6.1	BILANS USPJEHA – IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU ZA PERIOD	15
6.1.1	Prihodi	15
6.1.1.1	Prihodi iz ugovora sa kupcima	15
6.1.1.2	Ostali prihodi i dobici.....	16
6.1.2	Rashodi.....	16
6.1.2.1	Poslovni rashodi	17
6.1.2.1.1	Troškovi sirovina i materijala	17
6.1.2.1.2	Utrošena energija i gorivo.....	17
6.1.2.1.3	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja.....	17
6.1.2.1.4	Amortizacija.....	21
6.1.2.1.5	Troškovi primljenih usluga	21
6.1.2.1.6	Ostali poslovni rashodi i troškovi.....	21
6.1.3	Finansijski rezultat.....	22
6.2	BILANS STANJA – IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU PERIODA.....	22
6.2.1	Dugoročna imovina.....	22
6.2.1.1	Nekretnine, postrojenja i oprema	22
6.2.2	Kratkoročna imovina.....	25
6.2.2.1	Zalihe.....	25
6.2.2.2	Novac i novčani ekvivalenti.....	26
6.2.2.3	Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja	27
6.2.3	Kapital.....	27
6.2.4	Obaveze.....	28
6.2.4.1	Dugoročne obaveze	28
6.2.4.2	Kratkoročne obaveze	29
6.2.5	Popis imovine i obaveza	29
6.3	BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	31
7.	JAVNE NABAVKE	31
8.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA.....	34
V.	PRILOZI	36
1.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	36
2.	IZJAVA RUKOVODSTVA	36

I. IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izveštaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Doma zdravlja Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Dom zdravlja)**, koji obuhvataju: Bilans stanja – Izveštaj o finansijskom položaju na dan 31. 12. 2023. godine, Bilans uspjeha – Izveštaj o ukupnom rezultatu za period od 1. 1. 2023. do 31. 12. 2023. godine, te Bilješke uz finansijske izvještaje.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Doma zdravlja na 31. 12. 2023. godine i finansijsku uspješnost za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. **Ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost građevinskih objekata u iznosu od 1.864.484 KM, jer nije prezentirana kompletna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, kao ni iskazanu vrijednost transportnih sredstava u iznosu od 337.506 KM, jer nije prezentirana pomoćna evidencija i ostala dokumentacija koja je služila kao podloga knjigovodstvenom evidentiranju službenih vozila. Pomoćna evidencija stalnih sredstava ne daje sve potrebne podatke o količinama i vrijednostima, niti omogućava kontrolu unesenih podataka. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Efekte na finansijske izvještaje nismo u mogućnosti procijeniti (tačke 6.2.1.1 i 6.2.5 Izvještaja);**
2. **Dom zdravlja ne vrši knjigovodstveno evidentiranje zaliha, jer je prilikom nabavke sirovina i materijala vršeno priznavanje rashoda perioda bez zaduživanja zaliha, iako nije došlo do stvarnog utroška, što nije u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe. Efekte na finansijske izvještaje nije moguće kvantificirati. Također, nije uspostavljeno materijalno knjigovodstvo zaliha, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 6.2.2.1 Izvještaja);**
3. **Ne možemo potvrditi revalorizacije rezerve u iznosu od 486.586 KM, jer nije prezentirana dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 6.2.3 Izvještaja);**
4. **Nije izvršeno priznavanje potraživanja i prihoda po osnovu presude i zaključene nagodbe zbog nepoštovanja zaključenih ugovora o specijalizaciji u obračunskom periodu kada je donesena presuda, u skladu sa Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje i računovodstvenom načelu nastanka događaja. To je imalo za posljedicu da su na datum bilansa precijenjeni odgođeni prihodi, a potcijenjen akumulirani finansijski rezultat za 113.267 KM (tačka 6.2.4.1 Izvještaja).**

Reviziju finansijskih izvještaja obavili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava.¹ Primijenjeni standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta za vrhovne revizijske institucije, ISSAI 200 – Principi finansijske revizije i ISSAI 2000–2899 – standardi finansijske revizije. Naše

¹ Odluka o usvajanju i objavi INTOSAI Okvira profesionalnih objava („Sl. novine FBiH“, broj 59/22). INTOSAI Okvir profesionalnih objava (engl. IFPP) čini tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Doma zdravlja u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- **Dom zdravlja ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu ili posjedu poslovnog objekta Doma zdravlja, te objekata sektorskih ambulanti i garaže, koji su iskazani u poslovnim knjigama na 31. 12. 2023. godine u iznosu od 3.010.636 KM nabavne vrijednosti (tačka 6.2.1.1 Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjem.

Ključna pitanja revizije

Osim pitanja navedenih u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, utvrdili smo da nema drugih ključnih pitanja revizije.

Ostala pitanja

Finansijske izvještaje Doma zdravlja za godinu završenu 31. 12. 2022. revidirao je drugi revizor, koji je izrazio nemodificirano mišljenje o tim finansijskim izvještajima 16. 6. 2023. godine.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Direktor je odgovoran za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze usljed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

U sastavljanju finansijskih izvještaja direktor je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Doma zdravlja da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako direktor ili namjerava likvidirati Dom zdravlja ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovio Dom zdravlja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog usljed prevare, veći je od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola Doma zdravlja;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, zasnovano na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Doma zdravlja da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima, ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Dom zdravlja prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja, i to su ključna revizijska pitanja. Opisujemo ih u izvještaju, osim ako zakon ili regulativa sprečava njihovo objavljivanje, ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da ih ne treba objaviti jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Doma zdravlja Široki Brijeg za 2023. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Doma zdravlja za 2023. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Nije uspostavljen unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih zaposlenika, što je obaveza u skladu sa kantonalnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (tačka 4. Izvještaja);
2. Nije izvršen cjelovit popis imovine i obaveza, jer popisom nisu obuhvaćeni odgođeni prihodi, rezervisanja, ostale obaveze uključujući i razgraničenja, neutrošene zalihe sirovina i materijala, te dio obaveza prema dobavljačima i potraživanja od kupaca, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. Prilikom izvršenog popisa transportnih sredstava nisu utvrđene razlike između knjigovodstvenog i stanja utvrđenog popisom, iako broj vozila utvrđen popisom ni u knjigovodstvenim evidencijama nije bio usklađen. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 6.2.5 Izvještaja);
3. Iako nije bio usvojen finansijski plan za 2023. godinu, donesen je Plan javnih nabavki na osnovu kojeg su pokrenuti postupci u iznosu od najmanje 240.000 KM.
Vršene su nabavke bez provođenja postupka javne nabavke i zaključenog ugovora za lijekove, sanitetski materijal, hranu, usluge servisa automobila i dr. u iznosu od najmanje 460.105 KM. To nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama (tačka 7. Izvještaja).

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava. Primijenjeni standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta za vrhovne revizijske institucije, ISSAI 400 – Principi revizije usklađenosti i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Doma zdravlja u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- **Zakon o zdravstvenoj zaštiti koji je donijela Skupština Županije Zapadnohercegovačke nije usklađen sa federalnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u dijelu kojim je definisano da direktor zdravstvene ustanove mora imati znanje o zdravstvenom menadžmentu koje se dokazuje certifikatom o obavljenoj edukaciji iz zdravstvenog menadžmenta, odnosno završenom specijalizacijom ili postdiplomskim studijem iz zdravstvenog menadžmenta (tačka 4. Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjem.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor je odgovoran da osigura da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine obezbijedilo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajnu neusklađenost kada ona postoji. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Doma zdravlja, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 24. 9. 2024. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, s. r.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, s. r.

II. REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TAČKA
1.	Uspostaviti i provoditi unutarnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika u skladu sa odredbama kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Statuta i Pravilnika o unutarnjoj zdravstvenoj kontroli nad stručnim radom Službi i zaposlenika.	4.
2.	Donijeti interni akt kojim će se definisati način, metodologija i rokovi sačinjavanja finansijskog plana Doma zdravlja.	5.1
3.	Utvrđiti plan rada i razvoja Doma zdravlja u skladu sa kantonalnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Statutom.	5.1
4.	Godišnje finansijske izvještaje usvajati prije njihovog podnošenja nadležnim organima i institucijama u skladu sa odredbama Statuta.	6.
5.	Visinu naknade za pružanje usluga prevoza laboratorijskih nalaza utvrditi cjenovnikom usluga, kako je propisano Statutom.	6.1.1.1
6.	Uvećanja plaće zaposlenika vršiti u skladu s odredbama kolektivnih ugovora i Pravilnika o radu.	6.1.2.1.3
7.	Za radna mjesta sistematizovana Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta angažovanje vršiti u skladu s odredbama Zakona o radu.	6.1.2.1.3
8.	Poreze i doprinose po osnovu ugovora o djelu i naknada članovima upravnog, nadzornog i drugih odbora, komisija i sl. evidentirati u skladu s odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva.	6.1.2.1.6
9.	Pomoćnu knjigu materijalne imovine uspostaviti i voditi u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.1.1
10.	Obezbijediti relevantnu dokumentaciju o vrijednosti građevinskih objekata na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, s ciljem realnog iskazivanja imovine u finansijskim izvještajima.	6.2.1.1
11.	Na datum bilansa vršiti ocjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.1.1
12.	Osigurati validnu dokumentaciju o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnih prostora koji su knjigovodstveno evidentirani u poslovnim knjigama.	6.2.1.1
13.	Uspostaviti materijalno knjigovodstvo za evidentiranje i iskazivanje svih zaliha sirovina i materijala u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.2.1

14.	Knjigovodstveno evidentiranje nabavke svih zaliha vršiti u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe, a rashoda utrošenih zaliha u momentu stvarnog utroška u skladu sa odredbama Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje, radi fer i tačnog iskazivanja imovine i finansijskog rezultata.	6.2.2.1
15.	Dostavljati zahtjeve za povrat naknade plaće i vršiti evidentiranje potraživanja za vrijeme privremene spriječenosti za rad.	6.2.2.3
16.	Knjigovodstveno evidentiranje poslovnih promjena vršiti na osnovu knjigovodstvenih isprava kojima se dokazuje vrsta i obim nastale promjene, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.3
17.	Provesti korektivna knjiženja po osnovu donesene sudske presude u skladu s odredbama MRS-a 8 – Računovodstvene politike, primjene računovodstvenih procjena i greške, kako bi finansijski izvještaji bili istiniti i fer.	6.2.4.1
18.	Odluku o godišnjem popisu donositi u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.5
19.	Godišnjim popisom utvrditi stvarno stanje imovine i obaveza, te uskladiti knjigovodstveno sa stvarnim stanjem, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.5
20.	Bilješke uz finansijske izvještaje sačinjavati u skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja, i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.3
21.	Plan javnih nabavki donositi i odluke o pokretanju postupaka sačinjavati sa svim elementima u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, a izmjene i dopune plana donositi i usvajati po istoj proceduri kao što se donosi plan javnih nabavki.	7.
22.	Nabavke roba i usluga vršiti u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavama u dijelu ispunjenja zakonskog osnova za pokretanje i provođenje postupaka javnih nabavki.	7.
23.	Izveštaj o provedenom postupku objavljivati u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama.	7.

III. KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva;
- Međunarodni računovodstveni standardi;
- Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje;
- Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja;
- Finansijski plan za Doma zdravlja Široki Brijeg za 2023. godinu;
- Zakon o preuzimanju prava i obaveza i usklađivanju organizacije i poslovanja Dom zdravlja Široki Brijeg;
- Zakon o ustanovama;
- Zakon o zdravstvenom osiguranju;
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti;
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti Županije Zapadnohercegovačke;
- Zakon o finansijskom poslovanju;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o radu;
- Zakon o radu Županije Zapadnohercegovačke;
- Zakon o porezu na dobit;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima,
- Zakon o javnim nabavkama;
- Kolektivni ugovor o pravima o obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva u Županiji Zapadnohercegovačkoj;
- Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Županije Zapadnohercegovačke;
- Statut Doma zdravlja Široki Brijeg;
kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Dom zdravlja je osnovan Rješenjem o utemeljenju zdravstvene ustanove – Dom zdravlja Široki Brijeg Ministarstva zdravstva Hrvatske republike Herceg-Bosna od 30. 11. 1994. godine i upisan je u sudski registar Višeg suda u Mostaru Rješenjem 8. 10. 1996. godine. Usklađivanje sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom u ustanovama, i usklađivanje djelatnosti izvršeno je 26. 1. 2001. godine kod Županijskog suda Široki Brijeg. Kao osnivač je upisana Županija Zapadnohercegovačka (u daljnjem tekstu: Kanton). Skupština Kantona je 20. 10. 2023. donijela Zakon o preuzimanju prava i obaveza i usklađivanju organizacije i poslovanja Doma zdravlja Široki Brijeg, kojim se preuzimaju prava i obaveze osnivača, osnivač je Skupština Kantona. Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje primjena Rješenja o utemeljenju zdravstvene ustanove Dom zdravlja Široki Brijeg od 30. 11. 1994. godine. Članom 5. Zakona definisano je da Dom zdravlja nastavlja s radom i poslovanjem pod nazivom Javna ustanova Dom zdravlja Široki Brijeg. Promjena upisa u sudskom registru je u toku.

Djelatnost Doma zdravlja obuhvata provođenje primarne zdravstvene zaštite i određenih oblika specijalističko – konsultativne zdravstvene zaštite. Djelatnosti Doma zdravlja su: djelatnost opće medicinske prakse, djelatnost specijalističko-medicinske prakse, tehničko ispitivanje i analiza i ostale djelatnosti zdravstvene zaštite. Zdravstvena zaštita na primarnoj razini obuhvata: djelatnost porodične medicine, zdravstvene zaštite djece, djelatnost polivalentnih patronažnih sestara u zajednici, higijensko – epidemiološku zaštitu, hitnu medicinsku pomoć, zaštitu reproduktivnog zdravlja žena, zdravstvenu zaštitu kod nespecifičnih i specifičnih plućnih oboljenja, fizikalnu i mentalnu rehabilitaciju u zajednici, specifičnu zdravstvenu zaštitu djelatnika kao dio medicine rada, stomatološku zdravstvenu zaštitu, laboratorijsku i radiološku dijagnostiku primarne razine, apotekarsku djelatnost i dr. Specijalističko – konsultativna zdravstvena zaštita obuhvaća: djelatnost opće interne medicine, djelatnost opće hirurgije, djelatnost dermatovenerologije, oftamološka djelatnost, djelatnost neurologije i dr.

Dom zdravlja pruža usluge zdravstvene zaštite i u ambulantama na Uzarićima i Kočerinu.

Unutrašnja organizacija Doma zdravlja utvrđena je članom 8. Statuta i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Pravilnikom je sistematizovano 158 radnih mjesta, od čega je na 31. 12. 2023. godine bilo popunjeno 121 radno mjesto.

Sjedište Doma zdravlja je u Širokom Brijegu, u Ul. Dr. Jure Grubišića br. 11.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Doma zdravlja za 2023. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, s prekidima u periodu od januara 2023. do septembra 2024. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PREDUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH prvi put vrši finansijsku reviziju Doma zdravlja. Nakon izvršene revizije za 2023. godinu date su ukupno 23 preporuke.

Postupanje po Pismu menadžmentu

U toku obavljene prethodne revizije konstatovali smo da postoje određene slabosti sistema internih kontrola, koje mogu uticati na finansijske izvještaje i usklađenost poslovanja. Putem pisma menadžmentu koje je dostavljeno nakon obavljene prethodne revizije obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se preduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja za 2023. godinu, i kako se one ne bi ponovile u izvještaju o finansijskoj reviziji za 2023. godinu.

U pismu menadžmentu dato je 16 preporuka, od kojih je 11 implementirano do dana sačinjavanja izvještaja o finansijskoj reviziji, četiri su djelimično implementirane, a za jednu preporuku nisu poduzete aktivnosti.

Implementacijom većeg broja preporuka datih u pismu menadžmentu rukovodstvo je pokazalo spremnost za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i uspostavljanje sistema internih kontrola.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Dom zdravlja u poslovanju upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcionišu u skladu s važećom regulativom.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Finansijsko upravljanje i kontrola je sveobuhvatan sistem internih kontrola koji uspostavljaju i za koji su odgovorni rukovodioci korisnika javnih sredstava, a kojim se upravljajući rizicima osigurava razumno uvjerenje da će se u ostvarivanju ciljeva budžetska i druga sredstva koristiti pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno. Sistem internih kontrola uspostavlja se donošenjem internih propisa i akata, u skladu s važećom regulativom.

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH, Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola na osnovu COSO modela.

Osnovni opći akt Doma zdravlja je Statut, koji je Upravni odbor donio 26. 8. 2013. godine uz saglasnost osnivača (izmjene i dopune Statuta od 11. 10. 2020. godine). Statutom Doma zdravlja utvrđeno je: naziv i sjedište osnivača; izvori i način osiguranja sredstava za rad, način raspolaganja viškom prihoda nad rashodima i način na koji se pokriva višak rashoda nad приходima; prava, obaveze i odgovornosti osnivača u pogledu obavljanja djelatnosti; međusobna prava i obaveze Doma zdravlja i osnivača; organi upravljanja, stručna tijela; i druga pitanja od značaja za rad Doma zdravlja.

Dom zdravlja nije donosio plan obuke zaposlenika, niti je vodio evidencija obuke iz okvira poslova koje obavljaju zaposlenici. Nakon obavljene prethodne revizije i date preporuke u pismu menadžmentu, donesen je Pravilnik o stručnom usavršavanju i obrazovanju radnika, a što je obaveza propisana Statutom. Pored navedenog donesen je plan obuka za 2024. godinu. Dom zdravlja imenovao je koordinatora za finansijsko-upravljanje i kontrolu u 2024. godini.

Upravljanje rizicima je proces utvrđivanja, procjenjivanja i praćenja rizika, uzimajući u obzir ciljeve korisnika javnih sredstava, te poduzimanja potrebnih radnji, posebno primjenom sistema finansijskog upravljanja i kontrole, a u svrhu smanjenja rizika. Nakon obavljene prethodne revizije, Dom zdravlja sačinio je Strategiju upravljanja rizicima i Registar rizika.

Dom zdravlja ima donesene određene interne akte kao što su Pravilnik o radu, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, te Poslovnik o radu Upravnog odbora. Nakon obavljene prethodne revizije i datih preporuka Dom zdravlja donio je i Pravilnik o finansijskom poslovanju, Pravilnik o javnim nabavkama, Pravilnik o reprezentaciji i poklonu, Pravilnik o korištenju službenih vozila, Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, Pravilnik o kućnom redu, Pravilnik o blagajničkom poslovanju, Pravilnik o popisu, Poslovnik o radu Stručnog vijeća, te Odluku kojom se usvaja cjenovnik usluga. Također, nakon obavljene prethodne revizije, donesena je Mapa poslovnih procesa i Registar rizika.

Kantonalni Zakon o zdravstvenoj zaštiti Županije Zapadnohercegovačke nije usklađen sa članom 66. federalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kojim je, između ostalog, propisano da direktor ustanove treba imati potrebno znanje iz zdravstvenog menadžmenta. Navedeno znanje dokazuje se certifikatom o obavljenoj edukaciji iz zdravstvenog menadžmenta, odnosno završenom specijalizacijom ili postdiplomskom studiju iz zdravstvenog menadžmenta. Članom 61. Zakona o zdravstvenoj zaštiti Županije Zapadnohercegovačke iz 2013. godine navedena obaveza je bila propisana. Međutim, izmjenama i dopunama Zakona iz 2017. godine ova obaveza je ukinuta. Shodno tome, Dom zdravlja je izvršio izmjene Statuta, kojim je prethodno propisana obaveza osobe koja se imenuje za direktora ustanove da posjeduje znanje iz zdravstvenog menadžmenta izbrisana. Direktor ispunjava uslove definisane kantonalnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti.

Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2023. godinu sačinjen je i dostavljen Federalnom ministarstvu finansija. Nije prezentirana dokumentacija da je ovaj izvještaj dostavljen kantonalnom ministarstvu finansija. U okviru Izvještaja utvrđene su mjere koje se planiraju poduzeti za dalji razvoj finansijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama.

Shodno navedenom, konstatujemo da je sistem finansijskog upravljanja i kontrole uspostavljen u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH.

Organi Doma zdravlja

Organ upravljanja poslovanjem Doma zdravlja je Upravni odbor, a organ rukovođenja direktor. Članom 59. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti² i članom 23. Statuta utvrđeno je da Domom zdravlja upravlja **Upravni odbor** koji u svom sastavu ima pet članova, a imenuje ga Vlada Kantona na prijedlog Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo). Rješenjem od 24. 6. 2021. godine Vlada Kantona imenovala je Upravni odbor na mandatni period od četiri godine, koji čine: Marinko Jurilj, predsjednik, članovi: Srećko Miličević, Stanko Čolak, Stanko Bazina i Ivo Zovko. Prema Izvještaju o radu Upravnog odbora tokom 2023. godine Upravni odbor je održao ukupno pet sjednica, na kojima je raspravljao i razmatrao o pitanjima iz svoje nadležnosti.

Prema članu 18. Statuta **direktor** je organ rukovođenja koji predstavlja, zastupa i rukovodi Domom zdravlja. Upravni odbor je Odlukom od 20. 10. 2021. godine na mjesto direktora imenovao dr. Mirka Kordića na mandatni period od četiri godine, što mu je ujedno treći mandat na mjestu direktora. Rješenjem od 25. 10. 2021. godine nadležno ministarstvo dalo je saglasnost na imenovanje direktora, u skladu s članom 61. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

² „Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, br 3/13, 21/17, 23/20, 19/22

Unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika

Dom zdravlja je, u skladu s članovima 162. i 163. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članom 67. Statuta obavezan provoditi unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika. Definisano je da se unutrašnji nadzor provodi na osnovu općeg akta kojim se utvrđuje način obavljanja unutrašnjeg nadzora, i godišnjeg plana i programa provođenja unutrašnjeg nadzora. Godišnji plan i program provođenja unutrašnjeg nadzora zdravstvena ustanova obavezna je dostaviti nadležnom Ministarstvu najkasnije do 31. 12. tekuće godine za sljedeću godinu.

Dom zdravlja usvojio je Pravilnik o unutarnjoj zdravstvenoj kontroli nad stručnim radom Službi i zaposlenika Doma zdravlja Široki Brijeg u 2011. godini. Nije donesen plan i program provođenja unutrašnjeg nadzora za 2023. godinu.³ Također, nije vršen unutarnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih djelatnika, što je za posljedicu imalo da nisu provedene aktivnosti s ciljem unapređenja i poboljšanja kvaliteta stručnog rada. Skrećemo pažnju na to da, prema članu 164. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, unutrašnji nadzor podrazumijeva i uspostavu, razvijanje i održavanje sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga, u skladu sa propisima o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu. Navedeno nije u skladu sa članovima 162, 163. i 164. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članom 67. Statuta.

Preporuka:

- ***uspostaviti i provoditi unutarnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika u skladu sa odredbama kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Statuta i Pravilnika o unutarnjoj zdravstvenoj kontroli nad stručnim radom Službi i zaposlenika.***

Sigurnosni standardi

U skladu s članom 55. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Bolnica je dužna uspostaviti sistem sigurnosnih standarda. Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH (u daljnjem tekstu: AKAZ) jedini je nadležni organ u oblasti poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga i akreditacije zdravstvenih Bolnica u FBiH. Akreditacija podrazumijeva postupak kojim se ocjenjuje i potvrđuje da zdravstvena Bolnica zadovoljava definisane i objavljene standarde sigurnosti i kvaliteta u procesu pružanja zdravstvene zaštite, kao i sticanje akreditacijskog statusa kod AKAZ-a. Obuhvata i certifikaciju i vrši se svake tri godine u skladu sa Zakonom o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu FBiH.⁴ Članom 6. Zakona definisano je da je učešće u programu akreditacije dobrovoljan proces koji se vrši na zahtjev zdravstvenih ustanova primarne i bolničke zdravstvene zaštite, a dodjeljuje se onim zdravstvenim ustanovama za koje se dokaže da su ispunile postavljene standarde i kriterije koje je propisao AKAZ.

Dom zdravlja do okončanja revizije nije započeo sa procesom certifikacije.

Interna revizija

Funkcija interne revizije nije uspostavljena, jer Dom zdravlja ne ispunjava kriterije za uspostavljanje interne revizije u javnom sektoru u FBiH propisane Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH⁵ i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinice za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH.⁶ Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH (član 15. stav 4.) propisano je da pravna lica u kojima većinski udjel imaju kantoni, a koja ne ispunjavaju kriterije za uspostavljanje jedinice za internu reviziju, internu reviziju će obavljati zajednička jedinica za internu reviziju iz kantonalnog ministarstva finansija. Prema prezentovanim informacijama, do kraja 2023. godine Jedinica za internu reviziju nije uspostavljena na nivou Kantona.

³ Godišnji plan i program unutrašnjeg nadzora za 2024. godinu donesen je i dostavljen nadležnom Ministarstvu.

⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 59/05, 52/11 i 6/17

⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 47/08, 101/16

⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 49/20

Prevenција korupcije

Odlukom od 21. 9. 2022. godine Vlada Kantona usvojila je Strategiju za borbu protiv korupcije za period 2022–2024. godine i Akcijski plan za provedbu Strategije Županije Zapadnohercegovačke za borbu protiv korupcije za period 2022–2024. godine. Ovim aktima, između ostalog, utvrđena je obaveza svim tijelima kantona da imenuju koordinatore koji će biti zadužen za provođenje antikorupcijskih aktivnosti, usvajanje ili revidiranje vlastitog plana djelovanja protiv korupcije. Konstatovano je da je 29. 2. 2024. godine imenovan koordinator za prevenciju korupcije. Dom zdravlja je u aprilu 2024. godine donio Plan integriteta 2024. – 2027. godina koji je dostavljen Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH. U mišljenju na Plan integriteta koje je dostavljeno 17. 5. 2024. godine navedeno je da je potrebno uvrstiti tabelu „Mjere za unapređenje integriteta”. Dom zdravlja je postupio po navedenom i 31. 5. 2024. godine dostavio ponovo Plan integriteta Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH na mišljenje. Do kraja obavljanja revizije Dom zdravlja nije dobio mišljenje na Plan integriteta.

5. PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

5.1 Izrada i donošenje finansijskog plana i programa rada

Finansijski plan Ustanove za 2023. godinu donio je Upravni odbor 23. 5. 2023. godine. Ovim aktom planirani su prihodi u iznosu od 6.678.505 KM, rashodi u iznosu od 6.666.815 KM, te višak prihoda nad rashodima u iznosu od 11.690 KM. Kako je prezentirano, Finansijski plan je sačinjen 6. 3. 2023. godine, međutim Upravni odbor ga je usvojio 23. 5. 2023. godine. Najznačajniji iznos planiranih prihoda odnosi se na prihode od Zavoda za zdravstveno osiguranje Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Zavod) u iznosu od 6.346.000 KM. Najznačajniji iznos planiranih troškova odnosi se na troškove plaća zaposlenih (4.505.634 KM), troškove ostalih primanja, naknada i materijalnih prava zaposlenih (699.500 KM), te troškova sirovina i materijala (587.000 KM).

Ustanova nije donijela internu proceduru o načinu i metodologiji planiranja, rokovima za donošenje finansijskog plana, niti su utvrđene procedure koje bi osigurale praćenje efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti.

Prema obrazloženju, finansijsko planiranje prihoda vrši se na osnovu podataka o ostvarenim rezultatima posljednjih godina, predviđenog broja pacijenata na hemodijalizi. Finansijsko planiranje rashoda vrši se na osnovu izvršenja prethodne godine, pod pretpostavkom zaključivanja novog kolektivnog ugovora, odnosno rasta troškova plaća i rasta cijena sirovina i materijala na tržištu.

U skladu sa članom 60. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, godišnji program rada Doma zdravlja utvrđuje Upravni odbor. Program rada i razvoja za 2023., predsjednik Upravnog odbora sačinio je u martu 2023., a Upravni odbor je ovaj akt usvojio 23. 5. 2023. godine.

Upravni odbor nije utvrdio plan rada i razvoja zdravstvene ustanove, kako je propisano članom 60. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članom 28. Statuta Doma zdravlja.

Finansijskim planom predviđeni prihodi i rashodi, te njihovo izvršenje, iskazani su u tabeli u sljedećim iznosima:

u KM					
R. br.	Pozicija	Finansijski plan za 2023. godinu	Ostvareno u 2023. godini	Ostvareno u 2022. godini	Indeks (4/3)*100
1	2	3	4	5	6
I	Prihodi	6.678.505	6.425.361	5.826.013	96,21
II	Rashodi	6.666.815	6.129.939	5.780.760	91,95
III (I-II)	Višak prihoda nad rashodima	11.690	295.422	45.253	2.527,13

Dom zdravlja je u 2023. godini ostvario prihode u iznosu od 6.425.361 KM, rashode u iznosu od 6.129.939 KM i iskazao višak prihoda nad rashodima u iznosu od 295.422 KM.

Nisu donesene interne procedure o načinu, metodologiji i rokovima planiranja, niti su utvrđene procedure koje bi osigurale praćenje efikasnosti i ekonomičnosti planiranih aktivnosti. Osim toga, Upravni odbor nije utvrdio plan rada i razvoja zdravstvene ustanove, kako je propisano članom 60. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članom 28. Statuta Doma zdravlja.

Preporuke:

- *donijeti interni akt kojim će se definisati način, metodologija i rokovi sačinjavanja finansijskog plana Dom zdravlja;*
- *utvrditi plan rada i razvoja Doma zdravlja u skladu sa kantonalnim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Statutom.*

5.2 Izvještavanje

U skladu sa članom 60. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članom 28. Statuta, obaveza Upravnog odbora je da najmanje jednom godišnje osnivaču podnese izvještaj o poslovanju Doma zdravlja. Izvještaj o radu Doma zdravlja dostavljen je 29. 4. 2024. godine nadležnom Ministarstvu. Uz ovaj Izvještaj dostavljen je i Izvještaj o finansijskom rezultatu po godišnjem obračunu za 2023. godinu. Upravni odbor sačinio je i Izvještaj o radu Upravnog odbora za 2023. godinu i dostavio ga 29. 4. 2024. godine nadležnom Ministarstvu.

Prema članu 63. kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članu 34. Statuta, obaveza direktora je da Upravnom odboru jednom tromjesečno dostavlja izvještaje o poslovanju Dom zdravlja. Ovi izvještaji se nisu sačinjavali i dostavljali u 2023. godini. Nakon preporuke date u pismu menadžmentu, Direktor je sačinio izvještaj o poslovanju Doma zdravlja za posljednji kvartal 2023. godine, te ga dostavio Upravnom odboru. Upravni odbor usvojio je ovaj izvještaj 29. 4. 2024. godine.

6. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Dom zdravlja je sačinio finansijske izvještaje i dostavio ih nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku. Finansijski izvještaji podneseni su Finansijsko-informatičkoj agenciji 28. 2. 2024. godine, a Zavodu 4. 3. 2024. godine.

U skladu sa članom 29. Statuta, Upravni odbor usvojio je finansijske izvještaje i završni račun jednoglasnom odlukom svih članova 29. 4. 2024. godine, **dakle, nakon što su podneseni nadležnim organima i institucijama.**

Godišnji finansijski izvještaji, koji su dostavljeni FIA-i, čine: Bilans stanja, Bilans uspjeha i Bilješke uz finansijske izvještaje. Dom zdravlja je prilikom sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja postupio u skladu sa članom 37. stav (2) Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Godišnji finansijski izvještaji dostavljeni su nadležnim institucijama prije nego što ih je razmatrao i usvojio Upravni odbor.

Preporuka:

- *godišnje finansijske izvještaje usvajati prije njihovog podnošenja nadležnim organima i institucijama u skladu sa odredbama Statuta.*

6.1 BILANS USPIJEHA – IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU ZA PERIOD

6.1.1 Prihodi

U Godišnjim finansijskim izvještajima iskazani su prihodi u iznosu od 6.425.361 KM. Struktura ostvarenih prihoda prikazana je u tabeli:

	1. 1.-31. 12. 2023.	1. 1.-31. 12. 2022.
PRIHODI	6.425.361	5.826.013
Prohodi iz ugovora s kupcima	6.283.204	125.925
Prihodi od prodaje robe	0	125.925
Prihodi od pruženih usluga	6.283.204	0
Ostali prihodi i dobiti	142.157	5.700.088

6.1.1.1 Prihodi iz ugovora sa kupcima

Prihodi iz ugovora sa kupcima iskazani su u iznosu od 6.283.204 KM i čine 98% ukupnih prihoda. Najznačajniji dio ostvarenih prihoda iz ugovora sa kupcima odnosi se na ostvarene prihode od Zavoda, a na osnovu zaključenog ugovora o pružanju zdravstvene zaštite i njenom finansiranju sa Zavodom od 6. 2. 2023. godine.⁷ Ugovorom je utvrđeno da se Zavod obavezuje da će zdravstvenoj ustanovi na ime obavljanja zdravstvenih usluga iz primarne zdravstvene zaštite, dijela specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite isplaćivati sredstva za pružene usluge i materijalne troškove u ukupnom mjesečnom iznosu od 451.600 KM. Aneksom ugovora od 26. 7. 2023. godine ukupan mjesečni iznos sredstava uvećan je na 515.600 KM, a ugovorena je i isplata dodatnog iznosa od 178.000 KM za prvih šest mjeseci. Nije prezentirano da je Upravni odbor u skladu sa članom 19. Statuta dao saglasnost za zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvenih usluga sa Zavodom za 2023. godinu. Međutim, dostavljena je saglasnost Upravnog odbora od 20. 12. 2023. godine za zaključivanje Ugovora sa Zavodom, a koji se odnose na plaće, materijalne troškove, donacije i ostale Anekse Ugovora koje Zavod redovno sklapa s domovima zdravlja u Kantonu.

U skladu sa zaključenim ugovorom, Dom zdravlja je obavezan Zavodu dostaviti finansijski izvještaj za 2023. godinu, odmah po njegovom usvajanju. Također, obavezan je dostaviti i izvještaj o izvršenim uslugama u toku godine i izvještaj o utrošenim sredstvima, u periodima u kojim to Zavod zatraži. Finansijski izvještaji dostavljeni su 4. 3. 2024. godine Zavodu. Također, Dom zdravlja je na zahtjev Zavoda dostavio dokumentaciju o obračunatim i utrošenim sredstvima za 2023. godinu.

Dom zdravlja je 20. 2. 2024. godine Zavodu za javno zdravstvo Županije Zapadnohercegovačke dostavio godišnje izvještaje o radu službi/odjela Doma zdravlja, u skladu sa važećim zakonskim i podzakonskim aktima.

Ugovoreno je i da Zavod zadržava pravo da redovno vrši kontrolu u zdravstvenoj ustanovi o načinu pružanja zdravstvenih usluga. Navedeno je i da Zavod tokom cijele godine neprekidno obavlja provjeru prava i obaveza zdravstvene ustanove utvrđenih ovim ugovorom i to: pregledom dostavljene dokumentacije, stalnim nadzorom kontrolora Zavoda, te neposrednim očevitom ovlaštenog zaposlenika zavoda u rad i dokumentaciju zdravstvene ustanove. U toku 2023. godine Zavod je obavljao kontrole koje se odnose na privremenu spriječenost za rad, te kontrolu propisivanja lijekova sa esencijalne liste lijekova.

U skladu sa članom 62. Statuta, naknada za pružene usluge utvrđuje se prema cjenovniku usluga koji utvrđuje Upravni odbor, u skladu sa aktima nadležnog tijela Zavoda. Dom zdravlja u 2023. godini nije imao donesen interni akt kojim su utvrđene cijene zdravstvenih usluga koje pruža (osim akta za

⁷ Prihodi po osnovu zaključenog ugovora o pružanju usluga zdravstvene zaštite sa Zavodom su u 2022. godini evidentirani na poziciji Ostalih prihoda i dobitaka.

prevoz određenih nalaza). Nije prezentirana dokumentacija koja je služila kao osnov za fakturisanje pojedinih zdravstvenih usluga koje je pružao Dom zdravlja. Nakon obavljene prethodne revizije, Upravni odbor Dom zdravlja je 29. 4. 2024. godine donio Odluku kojom se usvaja cjenovnik usluga Doma zdravlja.

U okviru prihoda iz ugovora s kupcima iskazan je i iznos od 84.292 KM koji se najvećim dijelom odnosi na naplaćene participacije osiguranih osoba za pružene zdravstvene usluge, naplaćene nalaze određenih hormona, te naplaćeni prevoz nalaza iz Doma zdravlja u Sveučilišnu kliničku bolnicu Mostar (u daljnjem tekstu: SKBM). Dom zdravlja, s obzirom na to da ne vodi analitički ove prihode i da nema uspostavljenu subanalitiku, nije prezentovao podatke o tačnim iznosima prihoda po svakoj vrsti.

Prema datom obrazloženju, vršenje određenih vrsta laboratorijskih pretraga ne potpada pod djelatnost Doma zdravlja koju Zavod plaća u okviru mjesečnih tranši, zbog čega Dom zdravlja ove usluge naplaćuje od osiguranika.

Usluga prevoza nalaza u SKBM također se naplaćuje od osiguranika s područja Širokog Brijega, po cijeni od 5 KM po osiguraniku. Prema pisanoj Izjavi od 11. 1. 2024. godine, usluge prevoza naplaćuju se od 2013. godine. Naplatu prevoza obavljaju zaposlenici laboratorija prilikom uzorkovanja krvi za slanje. Nije prezentovan akt kojim je utvrđena cijena usluga prevoza. Također, Cjenikom koji je Upravni odbor Doma zdravlja usvojio 29. 4. 2024. godine nije predviđena naknada za uslugu prevoza.

Dom zdravlja nema uspostavljenu subanalitiku svih prihoda (prihodi se ne evidentiraju po vrstama), zbog čega nije moguće utvrditi ostvarenje svih vrsta prihoda. Osim toga, konstatovano je da je Dom zdravlja usluge prevoza laboratorijskih nalaza u SKBM naplaćivao od osiguranika po cijeni od 5 KM, a da nije prezentovana dokumentacija na osnovu koje je ova naknada utvrđena.

Preporuka:

- **visinu naknade za pružanje usluga prevoza laboratorijskih nalaza utvrditi cjenovnikom usluga, kako je propisano Statutom.**

6.1.1.2 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 142.157 KM i najvećim dijelom (105.425 KM) se odnose na prihode po osnovu obračunate amortizacije na donirana stalna sredstva i stalna sredstva nabavljena iz doniranih novčanih sredstva za njihovu nabavku (prenos s odgođenih prihoda u skladu s odredbama MRS-a 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći).

6.1.2 Rashodi

U Godišnjim finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u iznosu od 6.129.939 KM. Njihova struktura prikazana je u tabeli:

	1. 1. - 31. 12. 2023.	1. 1. - 31. 12. 2022.
RASHODI	6.129.939	5.780.760
Poslovni rashodi	6.119.447	5.742.307
Troškovi sirovina i materijala	556.635	581.473
Troškovi energije i goriva	163.679	174.234
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	4.808.568	4.590.827
Amortizacija	189.318	165.576
Troškovi primljenih usluga	261.456	107.560
Ostali poslovni rashodi i troškovi	139.791	122.637
Ostali rashodi i gubici	10.492	38.453

6.1.2.1. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u visini od 6.119.447 KM i veći su za 377.140 KM u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije uvećanje u iznosu od 217.741 KM nastalo je na troškovima plaća i ostalih ličnih primanja i na troškovima primljenih usluga u iznosu od 153.896 KM.

6.1.2.1.1 Troškovi sirovina i materijala

Troškovi sirovina i materijala iskazani su u iznosu od 556.635 KM, a najvećim dijelom odnose se na utrošak lijekova, sanitetskog materijala, utrošak laboratorijskog materijala i dr.

Prema odredbama Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje, rashodi se priznaju u bilansu uspjeha kad dođe do smanjenja budućih ekonomskih koristi vezanih za smanjenje imovine ili povećanje obaveza, koje se može pouzdano izmjeriti. **Knjigovodstveno evidentiranje rashoda sirovina i materijala (lijekovi, medicinski, zubni i sanitetski potrošni materijal, laboratorijski materijal, prehrambeni proizvodi, materijal za čišćenje, kancelarijski i ostali potrošni materijal) vrši se na način da se terete rashodi perioda, bez zaduživanja zaliha, iako one stvarno nisu utrošene u momentu nabavke, već se određeno vrijeme nalaze na zalihama i odjelima za čije potrebe su nabavljeni. Navedeno za posljedicu može imati potcijenjene zalihe i finansijski rezultat, a precijenjene rashode.**

Shodno navedenom, konstatovano je da evidentiranje utroška rashoda sirovina i materijala nije vršeno u skladu s odredbama Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje. Navedeno je detaljnije obrazloženo u tački 6.2.2.1 Izvještaja, gdje je data i preporuka.

6.1.2.1.2 Utrošena energija i gorivo

Utrošena energija i gorivo iskazana je u iznosu od 163.679 KM i odnosi se na utrošeno gorivo (75.855 KM), utrošenu električnu energiju (49.598 KM) i utrošeni mazut i ulje za loženje (38.226 KM).

Dom zdravlja raspolaže sa 13 službenih vozila, od toga je devet sanitetskih vozila i četiri putnička vozila. Pravilnikom o obaveznom sadržaju i načinu popunjavanja obrasca putnog naloga propisuje se obrazac, sadržaj i način popunjavanja i izdavanja obrasca putnog naloga za sva vozila koja prilikom obavljanja prijevoza moraju posjedovati putni nalog. Obrazac putnog naloga za putničko vozilo PN-4 vlasnik vozila može rabiti glede vremenskog praćenja rabljenja vozila, relacije kretanja, kilometraže, utroška goriva i maziva. Konstatovano je da Dom zdravlja u toku 2023. godine nije ispunjavao PN4 obrasce za službena vozila. Provedenom revizijom konstatovano je da Dom zdravlja u toku 2023. godine nije imao donesen Pravilnik o upotrebi službenih vozila. Navedeno nije u skladu sa Pravilnikom o obaveznom sadržaju i načinu popunjavanja obrasca putnog naloga.⁸ Upravni odbor je 29. 4. 2024. donio Pravilnik o korištenju službenih vozila Doma zdravlja Široki Brijeg, te su tokom 2024. godine počeli popunjavati PN4 obrasce za službena vozila.

6.1.2.1.3 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja iskazani su u iznosu od 4.808.568 KM, što je za 217.741 KM više u odnosu na prethodnu godinu. Uvećanje je najvećim dijelom nastalo kao posljedica sklapanja novog Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Kantona.

Strukturu ovih troškova čine:

	1. 1. - 31. 12. 2023.	1. 1. - 31. 12. 2022.
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	4.808.568	4.590.827
Bruto plaće zaposlenih	3.813.503	3.700.534
Ostale naknade zaposlenih	765.191	706.973
Troškovi ost. angažovanih fizičkih lica, uključujući članove odbora	229.874	183.320

⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 28/06

Obračun i isplata plaća i naknada definisani su kantonalnim Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom o pravima o obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva u Županiji Zapadnohercegovačkoj⁹, Kolektivnim ugovorom o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Županije Zapadnohercegovačke¹⁰ (u daljnjem tekstu: Kolektivni ugovori), te Pravilnikom o radu.¹¹

Radnik ima pravo na plaću koja se utvrđuje na temelju slijedećih elemenata: osnovice za utvrđivanje plaće, koeficijenta za utvrđivanje plaće i minulog rada. Za obavljene posao, prema organizaciji i sistematizaciji poslova, radniku pripada plaća u najmanjem iznosu koji predstavlja umnožak najniže neto satnice prije oporezivanja, mjesečnog fonda sati i odgovarajućeg koeficijenta složenosti, u skladu sa Zakonom, Kolektivnim ugovorima i Pravilnikom o radu.

Najniža neto satnica je za radnike u oblasti zdravstva u 2023. godini iznosila 2,31 KM, dok je za doktore medicine i stomatologe donošenjem novog Kolektivnog ugovora satnica od 1. 8. 2023. godine povećana na 2,71 KM. Osnovna plaća radnika podrazumijeva ugovorenu neto plaću koja sadrži porez na dohodak, a koja se iskazuje u bruto iznosu umanjenom za pripadajuće poreze i doprinose iz plaće.

Koeficijenti za obračun osnovne plaće utvrđeni su Pravilnikom za svako radno mjesto. Radna mjesta u Domu zdravlja podijeljena su u devet platnih razreda za zdravstvene radnike kao i pripadajući koeficijenti koji se kreću od 1,7 – 4,4. Zanimanje, odnosno poslovi za koja je predviđena visoka stručna sprema zdravstvenog usmjerenja podijeljeni su u tri platna razreda (grupe) s koeficijentima od 4,4, do 5,6.

Osnovna plaća radnika uvećava se za dodatke po osnovu: minulog rada, naučnog stepena i počasnog zvanja, noćnog rada, rada na dan sedmičnog odmora, rad u dane državnih praznika, prekovremenog rada, uslova rada i rukovođenja u skladu sa Kolektivnim ugovorima i Pravilnikom o radu.

Prema odredbama Kolektivnih ugovora i Pravilnika o radu osnovna plaća radnika uvećava se za svaku godinu radnog staža za 0,5%, s tim da ukupno povećanje ne može biti veće od 20%. Provedenom revizijom i uvidom u obračun plaća u Domu zdravlja konstatovali smo da se obračun minulog rada u toku 2023. godine vršio u visini 0,6% po godini. Navedeno nije u skladu sa odredbama Kolektivnih ugovora i Pravilnika o radu. Uvidom u platne liste za januar 2024. godine Dom zdravlja je ispravio navedeno i minuli rad se obračunavao u iznosu od 0,5% u skladu sa Kolektivnim ugovorima i Pravilnikom o radu.

Prema odredbama Kolektivnih ugovora i Pravilnika o radu osnovna plaća radnicima uvećava se i na osnovu uslova rada: rad sa izvorima jonizirajućih zračenja 10%, rad u Službi hitne medicinske pomoći 10 % za zdravstvene radnike, a 11% za doktore medicine i ostali poslovi kao što su npr. polivalentna patronaža, služba higijensko - epidemiološke zdravstvene zaštite, služba zdravstvene zaštite žena i trudnica i dr. 5%. Naknade po ovom osnovu se ne isključuju s tim da one ne mogu preći kumulativno iznos od 22%. Radnicima koji obavljaju poslove rukovoditelja službi i odjela pored svojih redovitih poslova osnovna plaća uvećava se za položajni dodatak u iznosu od 5 do 10 %. Rješenje o njihovu imenovanju i visini dodatka donosi Direktor. **Provedenom revizijom pojedinačnih obračuna plaća konstatovali smo da se plaća uvećava za 10% i po osnovu stečenih certifikata (certifikat za radno pravo, certifikat za računovođu i dr.). Navedeno nije u skladu s odredbama Kolektivnog ugovora i Pravilnika o radu.**

Prema odredbama Kolektivnog ugovora o pravima i obvezama poslodavca i radnika u oblasti zdravstva u Županiji Zapadnohercegovačkoj, plaću menadžmentu (direktoru i zamjeniku direktora) utvrđuje Upravni odbor javne zdravstvene ustanove uz saglasnost kantonalnog ministra zdravstva, rada i socijalne skrbi.

⁹ Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva u Županiji Zapadnohercegovačkoj je donesen u septembru 2021. godine

¹⁰ Novi Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Županije Zapadnohercegovačke je donesen u septembru 2023. godine, a do septembra je važio Kolektivni ugovor iz oktobra 2021. godine.

¹¹ Pravilnik o radu donesen je u septembru 2023. godine, a do tada je važio Pravilnik o radu iz augusta 2019. godine.

Prema odredbama Pravilnika o radu, menadžment Doma zdravlja čine: direktor, zamjenik direktora i glavna sestra/tehničar. Konstatovano je da glavna sestra/tehničar prema odredbama Kolektivnog ugovora ne čini menadžment Doma zdravlja te u ovom dijelu Pravilnik o radu u toku 2023. godine nije bio usklađen s Kolektivnim ugovorom. Upravni odbor Doma zdravlja donio je Odluku o utvrđivanju menadžerskog dodatka 13. 12. 2021. godine menadžmentu na način da se osnovna plaća utvrđena Kolektivnim ugovorom uveća za 50%, na šta je nadležno ministarstvo dalo saglasnost 16. 12. 2021. godine. Navedeno nije u skladu s odredbama Kolektivnog ugovora i za posljedicu je imalo to da plaća glavnog tehničara u 2023. godini nije utvrđena u skladu sa Kolektivnim ugovorom. Novim Kolektivnim ugovorom koji je stupio na snagu 1. 1. 2024. godine utvrđeno je samo da plaću menadžmentu utvrđuje Upravni odbor, te nije definisano tko čini menadžment. Upravni odbor je 29. 4. 2024. godine donio Odluku o utvrđivanju plaće menadžmentu Doma zdravlja Široki Brijeg kojom je utvrđeno da se osnovna plaća menadžmentu kojeg čine direktor, zamjenik direktora i glavna medicinska sestra/tehničar uvećava za 50%. Nadležno ministarstvo je 15. 5. 2024. godine na navedenu Odluku dalo saglasnost.

Revizorskim uzorkom smo obuhvatili obračun i isplatu plaća i naknada za april, septembar i decembar 2023. godine. Najviša neto plaća isplaćena u 2023. godini iznosila je 3.513 KM, najniža 720 KM, dok je prosječna neto ostvarena plaća iznosila 1.471 KM.

Pravilnikom o radu i Kolektivnim ugovorima utvrđeno je da puno radno vrijeme zaposlenika traje 37,5 sati sedmično. Redovno radno vrijeme počinje u 07.00 sati, a završava u 15.00 sati ukoliko Odlukom direktora o rasporedu radnog vremena nije drugačije regulisano.

Odredbama člana 43. kantonalnog Zakona o radu navedena je obaveza vođenja evidencija o radnicima, odnosno da je poslodavac dužan svakodnevno voditi evidenciju o radnicima i da ona mora sadržavati podatke o početku i završetku radnog vremena, smjenama i druge podatke o prisutnosti radnika na radu. Obaveza vođenja evidencija o radnom vremenu utvrđena je i Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu¹², kojim je propisan sadržaj i način vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu kod poslodavca. Navedenim Pravilnikom su propisani elementi koje evidencije trebaju sadržavati, kao i da se evidencija mora voditi uredno, razumljivo i ažurno na početku i na kraju radnog dana radnika. Uvidom u evidencije o radnom vremenu zaposlenika za april, septembar i decembar koje služe za obračun plaće zaposleniku konstatovali smo da se ne vode svaki dan, nisu potpune, niti su potpisane. Evidentiraju se samo izostanci po različitim osnovama (bolovanje, godišnji odmor i dr.), odnosno evidencije ne sadrže podatke o početku rada, završetku rada, vremenu zastoja rada, vremenu pripravnosti i dr. Doma zdravlja je nakon preporuke iz Pisma menadžmentu uspostavio evidencije o radnom vremenu koje sadrže sve elemente u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencija o radnicima i drugim osobama angažovanim na radu.

Kolektivnim ugovorima je utvrđeno da poslodavac može za poslove koji se obavljaju u smjenskom radu ili poslove koji zahtijevaju drugačiji raspored dnevnog, odnosno sedmičnog i mjesečnog radnog vremena odrediti drugačiji dnevni, sedmični i mjesečni raspored radnog vremena, u skladu sa Zakonom o radu, kantonalnim propisom kojim je uređen početak, završetak i raspored radnog vremena zdravstvenih ustanova koje imaju status ugovorene zdravstvene ustanove, a u smislu člana 151. Zakona o zdravstvenoj zaštiti kao i Pravilnika o radu zdravstvene ustanove. U slučaju rasporeda radnog vremena u smjenama, turnusima i dežurstva radno vrijeme se svodi na prosječno radno vrijeme na mjesečnom nivou. Redovni mjesečni fond radnih sati su sati koje radnik treba odraditi u tekućem mjesecu na bazi 37,5 sati u toku jedne radne sedmice. Mjesečni fond sati tvori umnožak radnih dana u mjesecu sa 7,5h. Kolektivnim ugovorima je utvrđeno da se prekovremenim radom smatra svaki sat rada duže od predviđenog rada utvrđenog dnevnim rasporedom rada, kao i svaki sat duže od redovitog mjesečnog fonda radnih sati koji je uveden od strane poslodavca u skladu sa Zakonom o radu.

¹²„Sl. novine FBiH“, br. 92/16

Provedenom revizijom i uvidom u platne liste zaposlenika utvrđeno je u više slučajeva kod radnika u hitnoj službi da je iznos mjesečnog fonda sati prekoračen, a da zaposlenicima nije obračunavan prekovremeni rad za broj sati koji je prekoračen. Navedeni broj sati je na platnim listama iskazan kao redovan rad. Shodno navedenom, konstatovali smo da su zaposlenici u Domu zdravlja radili veći broj radnih sati redovnog rada na mjesečnom nivou, a da im nije obračunavan prekovremeni rad, što nije u skladu s odredbama Kolektivnih ugovora. U toku 2024. godine Dom zdravlja je ispravio navedenu nepravilnost i počeo obračunavati zaposlenicima prekovremeni radi za prekoračeni broj sati.

Ostale naknade zaposlenih iskazane su u iznosu od 765.191 KM. U strukturi ovih troškova najznačajniji su: naknade za topli obrok (337.513 KM), naknada po osnovu Odluke Vlade FBiH (127.200 KM), naknade za prijevoz s posla i na posao (112.815 KM), naknade za regres (79.813 KM) i jubilarne i druge naknade zaposlenima (16.375 KM)

Naknada za topli obrok utvrđena je Kolektivnim ugovorima i Pravilnikom o radu u visini od 1% prosječne mjesečne neto plaće u FBiH prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku. Direktor je 28. 12. 2022. godine donio Odluku o toplom obroku – dnevnom iznosu naknade za ishranu za 2023. godinu u iznosu do 11,50 KM. Provedenom revizijom je utvrđeno da se naknada za topli brok isplaćivala u skladu s odredbama Pravilnika o radu i Kolektivnih ugovora.

Naknada po odluci Vlade FBiH isplaćena je u iznosu od 1.060 KM po zaposleniku za 120 zaposlenika po osnovu Odluke Upravnog odbora od 20. 12. 2023. godine. Odluka je donesena po osnovu odredbi Uredbe o isplati pomoći od strane poslodavca.¹³

Naknade za prijevoz s posla i na posao – Kolektivnim ugovorima i Pravilnikom o radu je utvrđeno da radniku čije je mjesto stanovanja udaljeno od mjesta rada najmanje 3 km, pripada mjesečna naknada za troškove prijevoza, u visini od 15 % cijene litre benzina (BMB 95) po prijeđenom kilometru, s tim da najviša mjesečna isplaćena naknada za troškove prijevoza može iznositi do 250 KM. Mjesečni iznos naknade za troškove prijevoza utvrđuje se prema vrijednosti cijene litre benzina (BMB 95) na dan 1. januar tekuće godine i primjenjuje se za cijelu narednu godinu. Pravo se ostvaruje na osnovu dokaza o prebivalištu (prijavnica CIPS) i pismene izjave radnika o udaljenosti od mjesta stanovanja do mjesta rada, na temelju čega je poslodavac dužan donijeti rješenje. Provedenom revizijom je utvrđeno da se naknada za prevoz isplaćivala u skladu s odredbama Kolektivnih ugovora i Pravilnika o radu.

Naknade za regres - prema Odluci Upravnog odbora o isplati regresa za godišnji odmor od 27. 7. 2023. godine radnicima koji su stekli pravo na godišnji odmor je odobrena isplata u visini od 50% prosječne neto plaće isplaćene u FBiH prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku odnosno u iznosu od 638,50 KM po zaposleniku. Naknada je isplaćena za 125 zaposlenika.

Troškovi ostalih angažovanih fizičkih lica, uključujući članove odbora iskazani su u iznosu od 229.873 KM, a najvećim djelom se odnose na: troškove naknada po osnovu ugovora o djelu (211.046 KM) i naknade za rad Upravnog odbora (8.640 KM).

Troškovi naknada po osnovu ugovora o djelu iskazani su u iznosu od 211.046 KM. Uvidom u zaključene ugovore o djelu konstatovali smo, da je Dom zdravlja zaključivao ugovore o djelu za sistematizovane redovne poslove sa specijalistom interne medicine, opće hirurgije i anesteziologije i dr. **Predmeti ugovora o djelu regulisani su Zakonom o obligacionim odnosima kojim je utvrđeno da se ugovori o djelu zaključuju za jasno definisane i konkretne poslove koji traju određeno vrijeme, dok se za obavljanje poslova koji su sistematizirani pravilnicima o radu i koji se obavljaju u kontinuitetu tokom cijele godine izvršioi angažuju u skladu s odredbama Zakona o radu.**

Naknade članovima Upravnog odbora se obračunavaju i isplaćuju u skladu sa Odlukom o naknadama za rad članova upravnih odbora u domovima zdravlja u Županiji Zapadnohercegovačkoj¹⁴ kojom je mjesečna naknada za rad predsjednika utvrđena u visini od 200 KM, a za članove Upravnog odbora u visini od 150 KM. Naknade za rad predsjedniku i članovima upravnog odbora isplaćivane su svakog mjeseca tokom 2023. godine budući da naknada za rad na mjesečnom nivou nije uslovljena održavanjem sjednice. Tokom 2023. godine Upravni odbor je održao ukupno pet sjednica.

¹³ „Sl. novine FBiH“, br. 96/23

¹⁴ „Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, br. 17/08

Preporuke:

- **uvećanja plaće zaposlenika vršiti u skladu s odredbama Kolektivnih ugovora i Pravilnika o radu;**
- **za radna mjesta sistematizovana Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta angažovanje vršiti u skladu s odredbama Zakona o radu.**

6.1.2.1.4 Amortizacija

Amortizacija je iskazana u iznosu od 189.318 KM. Amortizacija se odnosi na amortizaciju doniranih stalnih sredstava u iznosu od 105.425 KM i amortizaciju stalnih sredstava nabavljenih iz vlastitih izvora u iznosu od 83.893 KM. Način obračuna amortizacije je pojašnjen u tački 6.2.1.1 Izvještaja.

6.1.2.1.5 Troškovi primljenih usluga

Troškovi primljenih usluga iskazani su u iznosu od 261.456 KM i najvećim dijelom se odnose na troškove usluga servisa medicinskih aparata (111.150 KM), usluga tekućeg i investicionog održavanja (50.369 KM), troškove izrade projekata (23.162 KM) i ostale servisne usluge (18.946 KM).

Troškovi usluga servisa medicinskih aparata su nastali po osnovu ispostavljene fakture dobavljača Medical d.o.o Mostar, a po osnovu provedene javne nabavke i zaključenog ugovora za generalni servis i nadogradnju četiri ultrazvučna aparata i RTG sistema.

Troškovi održavanja se najvećim dijelom odnose na troškove investicionog održavanja (38.206 KM) i troškove tekućeg održavanja (12.151 KM). Troškovi investicionog održavanja su najvećim dijelom nastali po osnovu ispostavljenih faktura za adaptaciju ceste i parking mjesta pored Doma zdravlja (7.002 KM), radova na adaptaciji prostora Ekonomata (7.018 KM), i za izvođenje vodoinstalaterskih i kanalizacijskih radova na objektu Doma zdravlja (6.640 KM).

Troškovi izrade projekata su nastali najvećim dijelom po osnovu fakture za pripremu i podnošenje projektnog prijedloga u okviru Javnog poziva „Interreg IPA Hrvatska -BiH – Crna Gora 2021. – 2027.“, po osnovu i fakture po osnovu provedenog postupka javne nabavke za izradu idejnog i glavnog projekta prometnice, parkinga, šetnice i parka iza Doma Zdravlja.

Navedeni troškovi nastali su na osnovu ispostavljenih faktura, a na osnovu zaključenih ugovora o pružanju usluga.

6.1.2.1.6 Ostali poslovni rashodi i troškovi

Ostali poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 139.791 KM i najvećim dijelom se odnose na: troškove poreza naknada i taksu (78.821 KM), troškove poštanskih i telekomunikacijskih usluga (23.135 KM) i troškove reprezentacije (12.510 KM).

Troškovi poreza naknada i taksu se u najvećem dijelu odnose na troškove poreza po osnovu ugovora o djelu i troškove doprinosa po osnovu ugovora o djelu (37.132 KM), izdatke za opću vodnu naknadu (12.211 KM) i izdatke za porez za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća (12.211 KM), te poreze i doprinose po osnovu naknada Upravnom odboru i za mrtvozorništvo (4.271 KM).

Prema odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva, na kontu 527 – Troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl. iskazuju se ukupni troškovi po osnovu naknada članovima upravnog, nadzornog i drugih odbora, komisija i sl., u korist odgovarajućih konta grupe 46 – Ostale obaveze, a na kontu 529 – Troškovi naknada ostalim fizičkim osobama iskazuju se ukupni troškovi po osnovu naknada fizičkim licima po ugovoru ili faktičkom odnosu s obilježjima ugovora o djelu, autorskog ugovora i dr., u korist odgovarajućih konta grupe 46 – Ostale obaveze. S obzirom na to da je utvrđeno da su porezi i doprinosi po osnovu ugovora o djelu i naknada članovima upravnog, nadzornog i drugih odbora, komisija evidentirani na kontu troškova poreza naknada i taksu, konstatovano je da su troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl. potcijenjeni za 4.271 KM, troškovi naknada ostalim fizičkim osobama potcijenjeni za 37.132 KM, a troškovi poreza naknada i taksu precijenjeni u najmanjem iznosu od 41.403 KM. Navedeno nije u skladu s odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva.

Preporuka:

- *poreze i doprinose po osnovu ugovora o djelu i naknada članovima upravnog, nadzornog i drugih odbora, komisija i sl. evidentirati u skladu s odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva.*

6.1.3 Finansijski rezultat

Dom zdravlja je iskazao pozitivan finansijski rezultat (višak prihoda nad rashodima) u iznosu od 295.422 KM.

U skladu sa odredbama Statuta, odluku o raspolaganju dobiti Doma zdravlja donosi Upravni odbor. Upravni odbor je 29. 4. 2024. godine donio Odluku kojom se neraspoređena dobit neće raspoređivati u razvoj djelatnosti,¹⁵ iz razloga što Dom zdravlja svake kalendarske godine dobiva novac za investicije od Zavoda, te će sredstva ostati na stavci neraspoređena dobit.

Ne možemo potvrditi iskazani finansijski rezultat jer knjigovodstveno evidentiranje zaliha i utroška zaliha nije vršeno u skladu s MRS-om 2 – Zalihe, i Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje (tačka 6.2.2.1 Izvještaja). Navedeno je moglo imati uticaja na iskazivanje finansijskog rezultata za 2023. godinu.

6.2 BILANS STANJA – IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU PERIODA**6.2.1 Dugoročna imovina**

Struktura dugoročne imovine na datum bilansa je:

	u KM	
	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
DUGOROČNA IMOVINA	2.838.422	2.364.791
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.838.422	2.362.707
Ostala imovina i potraživanja	-	2.084

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama koji je donesen u aprilu 2024. godine, definisano je da se dugotrajna materijalna početno priznaje po metodi nabavne vrijednosti. Također, navedeno je i da se mjerenje nakon početnog priznavanja dugoročne materijalne imovine vrednuje metodom nabavne vrijednosti. Nakon početnog priznavanja imovine, Dom zdravlja dugotrajnu materijalnu imovinu vrednuje metodom nabavne vrijednosti. Revizijom je utvrđeno da se stalna sredstva početno vrednuju metodom nabavne vrijednosti, a nakon početnog priznavanja metodom nabavne vrijednosti umanjenom za akumuliranu amortizaciju.

6.2.1.1 Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su u iznosu od 2.838.422 KM. Struktura i promjene na ovoj imovini u 2023. godini daju se u tabeli:

¹⁵ Članom 64. Statuta definisano je da se eventualno ostvareni višak prihoda nad rashodima po završnom računu usmjerava za obavljanje i razvoj djelatnosti Doma zdravlja. Pod razvojem djelatnosti podrazumijeva se ulaganje sredstava u nabavku opreme, odnosno rekonstrukciju postojećeg prostora.

	Opis	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja, oprema i namještaj	Transportna sredstva	Sredstva u pripremi	Ukupno
	1	2	3	4	5	7	9
1	Nabavna vrijednost						
	na 1. 1. 2023.	229.580	2.731.257	3.121.747	922.068	0	7.004.652
	- direktna povećanja u 2023.	0	0	18.053	221.481	425.498	665.032
	- prenos sa pripreme	0	238.415	0	0	-238.415	0
	- otuđenje i rashodovanje	0	0	0	0	0	0
	-ostalo	0	0	0	0	0	0
	na 31. 12. 2023.	229.580	2.969.672	3.139.800	1.143.549	187.083	7.669.684
2	Akumulirana amortizacija						
	na 1. 1. 2023.	0	1.023.252	2.854.596	764.096	0	4.641.944
	- amortizacija za 2023.	0	81.936	65.435	41.947	0	189.318
	- otuđenje i rashodovanje	0	0	0	0	0	0
	-ostalo	0	0	0	0	0	0
	na 31. 12. 2023.		1.105.188	2.920.031	806.043	0	4.831.262
3	Neto knjigov. vrijednost						
	na 1. 1. 2023.	229.580	1.708.005	267.151	157.972	0	2.362.708
	na 31. 12. 2023.	229.580	1.864.484	219.769	337.506	187.083	2.838.422

Obavljenom revizijom utvrđeno je da Dom zdravlja posjeduje pomoćnu evidenciju stalnih sredstava u fizičkom obliku, a ne u elektronskom. Postojeća pomoćna evidencija ne daje sve potrebne podatke o količinama i vrijednostima, niti omogućava kontrolu unesenih podataka. Pored toga, ova evidencija ne daje mogućnost uvida u promet i stanje na računima glavne knjige, niti mogućnost uvida u vremenski nastanak obavljenog unosa poslovnih događaja. Također, korekcije u ovoj knjizi vršene su korektorom, umjesto da se ispravke unesenih podataka provode kao nova knjigovodstvena stavka tako da bude vidljiv učinak promjene iz razlike novog i prethodnog podatka. Shodno navedenom, konstatovano je da se pomoćna evidencija materijalne imovine ne vodi u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Zemljište je iskazano u iznosu od 229.580 KM i odnosi se na zemljište u krugu Doma zdravlja.

Građevinski objekti iskazani su u iznosu od 1.864.484 KM, a odnose se na zgradu Dom zdravlja sa RTG i fizijatrijom (nabavne vrijednosti 2.590.626 KM), proizvodne i prateće objekte (nabavne vrijednosti 278.780 KM), restoran Doma zdravlja (nabavne vrijednosti 29.651 KM) i garažu (nabavne vrijednosti 70.615 KM). Umanjenje vrijednosti odnosi se na amortizaciju za 2023. godinu.

Za knjigovodstveno evidentirane objekte koji se odnose na zgradu Doma zdravlja i restoran, Dom zdravlja ne posjeduje kompletnu dokumentaciju na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje objekta čija ukupna nabavna vrijednost iznosi 1.951.779 KM (sadašnja vrijednost iznosi 1.012.221 KM). To nije u skladu sa članovima 10. i 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, kojima je definisano da je knjigovodstvena isprava dokaz o nastalom poslovnom događaju, služi kao osnov za knjiženje u poslovnim knjigama, a njen sadržaj mora nedvojbeno i vjerodostojno pokazivati vrstu, obim, karakter i tehnička obilježja nastale promjene.

Postrojenja, oprema i namještaj iskazani su u iznosu od 219.769 KM, a najvećim dijelom se odnose na laboratorijsku i medicinsku opremu. Uvećanje vrijednosti u iznosu od 18.053 KM najvećim dijelom se odnosi na nabavku aparata za elektrolite (6.903 KM) i nabavku laboratorijskog frižidera (6.962 KM). Umanjenje vrijednosti odnosi se na obračunatu amortizaciju.

Transportna sredstva iskazana su u iznosu od 337.506 KM, a odnose se na 17 službenih vozila Doma zdravlja. Prema pisanim izjavama odgovornih zaposlenika, na 31. 12. 2023. godine u Domu zdravlja bilo je 13 službenih vozila. Za četiri službena vozila (od ukupno 17 koja su iskazana u glavnoj knjizi) nije prezentirana nikakva dokumentacija, zbog čega ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost

transportnih sredstava u Bilansu stanja na 31. 12. 2023. godine. Efekat na finansijske izvještaje nismo mogli utvrditi jer pomoćna evidencija stalnih sredstava nije uspostavljena u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, a na popisnoj listi nisu navedeni inventurni brojevi vozila niti njihove registarske oznake. Detaljnije obrazloženje i preporuka za navedeno dati su pod tačkom 6.2.5 Izvještaja. Uvećanje vrijednosti transportnih sredstava odnosi se na nabavku novog sanitetskog vozila na osnovu zaključenog ugovora sa dobavljačem, a nakon provedenog postupka javne nabavke u vrijednosti od 221.481 KM. Nabavka je finansirana iz sredstava Zavoda. Umanjenje vrijednosti odnosi se na amortizaciju transportnih vozila za 2023. godinu.

Sredstva u pripremi iskazana su u iznosu od 187.083 KM, a odnose se na opremu za fizijatriju nabavljenu na osnovu zaključenog ugovora sa dobavljačem, nakon provedenog postupka javne nabavke. U pismu menadžmentu nakon provedene prethodne revizije, utvrđeno je da je oprema nabavljena u martu i knjigovodstveno evidentirana kao oprema u upotrebi. Kako je prezentirano tokom revizije, oprema se nije koristila jer odjel fizijatrije još uvijek nije počeo sa radom. Data je preporuka da se preispita opravdanost knjigovodstvenog evidentiranja medicinske opreme za fizijatriju u okviru pozicije oprema u upotrebi, s ciljem realnog iskazivanja vrijednosti stalnih sredstava, troškova amortizacije i finansijskog rezultata. Dom zdravlja postupio je po navedenoj preporuci, te ovu opremu preknjižio na sredstva u pripremi.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa. U 2019. godini donesena je Odluka o amortizaciji kojom su definisane sljedeće amortizacione stope: 3% za građevinske objekte, 15% za opremu, vozila i postrojenja, te 33,3% za hardver, softver i opremu za zaštitu okoliša. Dom zdravlja primjenjivao je utvrđene stope amortizacije.

Ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost građevinskih objekata u iznosu od 1.864.484 KM, jer nije prezentirana kompletna dokumentacija na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, kao ni iskazanu vrijednost transportnih sredstava u iznosu od 337.506 KM, jer nije prezentirana pomoćna evidencija i ostala dokumentacija koja je služila kao podloga knjigovodstvenom evidentiranju službenih vozila. Pomoćna evidencija stalnih sredstava ne daje sve potrebne podatke o količinama i vrijednostima, niti omogućava kontrolu unesenih podataka. To nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Efekte na finansijske izvještaje nismo u mogućnosti procijeniti.

Preporuke:

- **pomoćnu knjigu materijalne imovine uspostaviti i voditi u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH;**
- **obezbjediti relevantnu dokumentaciju o vrijednosti građevinskih objekata na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje, s ciljem realnog iskazivanja imovine u finansijskim izvještajima.**

Umanjenje vrijednosti sredstava

Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (članovima 27. do 29.) utvrđena je obaveza procjenjivanja vrijednosti imovine, obaveza i kapitala u situacijama kada to zahtijevaju MRS/MSFI, kao i da procjenu mogu vršiti ovlaštena lica - procjenitelji. Procjenjivanje vrijednosti ima za cilj utvrditi knjigovodstvenu, tržišnu, nadoknadivu, sadašnju, fer, zamjensku, likvidacionu ili poslovnu vrijednost pravnih lica imovine, obaveza i kapitala, a na osnovu vjerodostojne dokumentacije, fizičke sposobnosti predmeta procjene budućih novčanih primitaka i izdataka u skladu s pravilima struke. Također, MRS-om 36 – *Umanjenje vrijednosti imovine* definisano je da na kraju svakog izvještajnog perioda subjekt procjenjuje ima li indicija da je vrijednost neke imovine umanjena, a ako takve indicije postoje subjekt je dužan izvršiti formalnu procjenu nadoknadivog iznosa. Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama nije uređeno umanjenje vrijednosti imovine.

Vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u poslovnim knjigama Dom zdravlja iskazana je u neto iznosu od 2.838.422 KM.

Dom zdravlja na datum bilansa nije vršio procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, u skladu s MRS-om 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme, koja bi se utvrdila u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, može se razlikovati od iskazane.

Preporuka:

- **na datum bilansa vršiti ocjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevima MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava i Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.**

Vlasništvo nad nekretninama

U poslovnim knjigama Dom zdravlja ima evidentirane građevinske objekte (zgrada Doma zdravlja sa RTG i fizijatrijom i restoranom, proizvodne i prateće objekte i garažu) i zemljište.

Zemljište u krugu Doma zdravlja je u njihovom vlasništvu.

Za zgradu Doma zdravlja sa RTG i fizijatrijom i restoranom (ukupne nabavne vrijednosti 2.661.241 KM), Dom zdravlja posjeduje zemljišnoknjižni izvadak u kojem je zemljište na kojem se nalazi objekat upisano kao vlasništvo Doma zdravlja. Napominjemo da Dom zdravlja ne posjeduje upotrebnu dozvolu, niti je ova zgrada upisana u zemljišne knjige.

Pored navedenog, za knjigovodstveno evidentirane objekte sektorskih ambulanti te garažu, Dom zdravlja ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu niti posjedu. Ukupna iskazana nabavna vrijednost ovih objekata iznosi 349.395 KM.

Dom zdravlja ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu ili posjedu poslovnog objekta Doma zdravlja sa RTG, fizijatrijom i restoranom (2.661.241 KM nabavne vrijednosti), objekata sektorskih ambulanti i garaže (nabavne vrijednosti 349.395 KM), koji su iskazani u poslovnim knjigama na 31. 12. 2023. godine u ukupnom iznosu od 3.010.636 KM nabavne vrijednosti.

Preporuka:

- **osigurati validnu dokumentaciju o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnih prostora koji su knjigovodstveno evidentirani u poslovnim knjigama.**

Hipoteke i založno pravo

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju konstatovali smo da nad nekretninama i pokretnim stvarima nisu upisane hipoteke i založna prava u korist trećih lica.

6.2.2 Kratkoročna imovina

Kratkoročna imovina iskazana je u iznosu od 1.106.431 KM, a odnosi se na ostalu imovinu i potraživanja, uključujući razgraničenja (977.034 KM), novčana sredstva (112.341 KM) i potraživanja od kupaca (17.056 KM).

6.2.2.1. Zalihe

U Bilansu stanja vrijednost zaliha iskazana je u vrijednosti 0 KM. Prema odredbama MRS-a 2 – Zalihe, zalihe predstavljaju, između ostalog, osnovni i potrošni materijal koji će biti upotrijebljen u procesu proizvodnje ili pružanja usluga. Osim toga, prema odredbama Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje, rashodi se priznaju u računu dobiti i gubitka kad dođe do smanjenja budućih ekonomskih koristi vezanih za smanjenje imovine ili povećanje obaveza, koje se može pouzdano izmjeriti. Stanja i promjene vrijednosti zaliha računovodstveno se evidentiraju na kontima propisanim Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva.

Na osnovu uvida u prezentovanu dokumentaciju utvrđeno je da nabavke sirovina i materijala (lijekovi, medicinski, zubni i sanitetski potrošni materijal, laboratorijski materijal, prehrambeni

proizvodi, materijal za čišćenje, kancelarijski i ostali potrošni materijal) u Glavnoj knjizi Doma zdravlja nisu knjigovodstveno evidentirane u okviru zaliha, što nije u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe. Prilikom nabavke navedenih materijala za cjelokupne nabavljene količine terete se rashodi perioda, bez zaduživanja zaliha, iako one stvarno nisu utrošene u momentu nabavke, već se određeno vrijeme nalaze na zalihi. Rashodi za 2023. godinu po ovom osnovu su iznosili 545.521 KM. Dakle, utrošak sirovina i materijala nije evidentiran u periodu nastanka poslovnog događaja (u momentu potrošnje), već je po nabavci, kako je navedeno, iskazan trošak za ukupno nabavljene količine sirovina i materijala. Navedeno za posljedicu može imati potcijenjene zalihe i finansijski rezultat, a precijenjene rashode u finansijskim izvještajima za 2023. godinu. Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama donesenim u 2024. godini utvrđeno je da se zalihe priznaju i vrednuju po nabavnim cijenama. Navedeno je i da se razduženje, tj. trošak zaliha sirovina i materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara, ambalaže i auto-guma vrši se po prosječnoj cijeni.

Osim toga, Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (član 18.) propisano je da se pomoćne knjige vode posebno i da se evidencija o materijalnoj imovini u pomoćnim knjigama iskazuje u količini i vrijednosti. Dom zdravlja nije uspostavio materijalno knjigovodstvo kao pomoćnu knjigu u vidu analitičkih evidencija nabavke, skladištenja, kvalitativne i kvantitativne kontrole do njihovog konačnog utroška. Nabavka sirovina i materijala (lijekova, medicinskog, zubnog i sanitetskog potrošnog materijala, laboratorijskog materijala, prehrambenih proizvoda, materijala za čišćenje, kancelarijskog i ostalog potrošnog materijala), njihova potrošnja, ni stanje zaliha zaključno sa 31. 12. 2023. godine nije knjigovodstveno evidentirano kroz materijalno knjigovodstvo, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Nakon dostavljanja pisma menadžmentu u kojem je data preporuka za navedeno, Dom zdravlja je uspostavio materijalno knjigovodstvo, evidentiranje zaliha i evidentiranje rashoda vrši se na osnovu utroška za dio sirovina i materijala, dok se za dio i dalje evidentiranje vrši na način kako je evidentirano u 2023. godini.

Shodno navedenom, Dom zdravlja nije vršio knjigovodstveno evidentiranje nabavke sirovina i materijala u skladu s MRS-om 2 – Zalihe, niti je rashode utrošenih zaliha knjigovodstveno evidentirao u momentu stvarnog utroška, u skladu s odredbama Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje. Dom zdravlja nije uspostavio materijalno knjigovodstvo za evidentiranje i iskazivanje zaliha sirovina i materijala u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Preporuke:

- **uspostaviti materijalno knjigovodstvo za evidentiranje i iskazivanje svih zaliha sirovina i materijala u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH;**
- **knjigovodstveno evidentiranje nabavke svih zaliha vršiti u skladu sa MRS-om 2 – Zalihe, a rashoda utrošenih zaliha u momentu stvarnog utroška u skladu sa odredbama Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje, radi fer i tačnog iskazivanja imovine i finansijskog rezultata.**

6.2.2.2 Novac i novčani ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani su u sljedećim iznosima:

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI	112.341	14.622
TRANSAKCIJSKI RAČUNI DOMAĆA VALUTA	112.001	14.136
BLAGAJNA – DOMAĆA VALUTA	340	486

Novac i novčani ekvivalenti iskazani su u iznosu od 112.341 KM. Odnose se na novčana sredstva na transakcijskim računima u UniCredit bank d.d. Mostar, i Raiffeisen bank d. d. Bosna i Hercegovina u

domaćoj valuti. Otvorena su tri računa za poslovanje u domaćoj valuti. Stanje na računima potvrđeno je putem izvoda na 31. 12. 2023. godine i putem izvoda otvorenih stavki.

Uredbom o plaćanju gotovim novcem¹⁶ utvrđeno je da su poslovni subjekti dužni da gotov novac, ostvaren obavljanjem registrovane djelatnosti, evidentiraju u skladu sa propisima o računovodstvu i uplate istog radnog dana na svoj račun otvoren kod ovlaštene organizacije, a najkasnije narednog radnog dana. Uvidom u blagajničko poslovanje u 2023. godini u Domu zdravlja konstatovali smo da je blagajnički maksimum utvrđen Odlukom direktora od 20. 11. 2015. godine u iznosu od 953 KM. Dnevnik blagajne se vodi svakodnevno, evidentirane su uplate i isplate iz blagajne. Uvidom u uplate i isplate konstatovano je da se uplate pologa pazara na račun ne vrše svakog dana niti najkasnije narednog radnog dana. Navedeno nije u skladu s odredbama Uredbe o plaćanju gotovim novcem. Uvidom u blagajničke dnevnik iz 2024. godine konstatovano je da je Dom zdravlja ispravio navedenu nepravilnost i započeo s polaganjem pazara svakodnevno.

6.2.2.3 Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja

Ostala imovina i potraživanja uključujući i razgraničenja iskazana su u iznosu od 977.034 KM i u najvećem dijelu (863.601 KM) se odnose na potraživanja od Zavoda i na sumnjiva i sporna potraživanja u iznosu od (113.267).

Potraživanja od Zavoda su nastala po osnovu ugovora o pružanju zdravstvene zaštite i njenom finansiranju koji je potpisan 6. 2. 2023. i dva Aneksa ugovora od 27. 7. 2023. i 20. 12. 2023. godine. Sumnjiva i sporna potraživanja odnose se na potraživanja po osnovu presude za neispunjavanje ugovora o specijalizaciji, a što je detaljnije pojašnjeno u tački 6.2.4.1 Izvještaja.

Prema članu 42. Zakona o zdravstvenom osiguranju, osiguranici imaju pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad (u daljnjem tekstu: naknada plaće) u tačno utvrđenim slučajevima. Također, naknadu plaće iz člana 42. stav 1. i 2. ovog Zakona obračunava i isplaćuje osiguraniku na teret svojih sredstava pravno ili fizičko lice za prvih 42 dana bolovanja, kao i dok se osiguranik nalazi na radu u inostranstvu na koje ga je uputilo pravno ili fizičko lice. Pravna i fizička lica obračunavaju i isplaćuju osiguraniku nadoknadu plaće i istekom 42 odnosno sedam dana bolovanja na teret sredstava kantonalnog zavoda osiguranja. Kantonalni zavod osiguranja obavezan je vratiti isplaćenu nadoknadu plaće u roku od 45 dana od dana prijema zahtjeva za povrat. Provedenom revizijom smo konstatovali da Dom zdravlja nema evidentirana potraživanja po osnovu bolovanja preko 42 dana od Zavoda, te da ne dostavlja zahtjeve za povrat od Zavoda u slučaju privremene spriječenosti za rad. Navedeno nije u skladu s odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Preporuka:

- dostavljati zahtjeve za povrat naknade plaće i vršiti evidentiranje potraživanja za vrijeme privremene spriječenosti za rad.

6.2.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa sljedećom strukturom:

u KM

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
KAPITAL	1.379.111	1.083.688
Vlasnički kapital	167.422	167.422
Revalorizacijske rezerve	486.586	486.586
Akumulirani višak prihoda iz prethodnog perioda	429.681	384.427
Višak prihoda tekućeg perioda	295.422	45.253

Vlasnički kapital u finansijskim izvještajima iskazan je u iznosu od 167.422 KM. Ovaj iznos upisan je u sudskom registru. Iznos osnovnog kapitala nije utvrđen Statutom. Zakonom o preuzimanju prava i

¹⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 48/15

obaveza i usklađivanju organizacije i poslovanja Doma zdravlja Široki Brijeg utvrđeno je da osnivač Doma zdravlja solidarno odgovara za obaveze Dom zdravlja u iznosu od 2.000 KM. Ovim Zakonom utvrđeno je i da Dom zdravlja za preuzete obaveze u pravnom prometu odgovara imovinom kojom raspolaže.

Revalorizacione rezerve iskazane su u iznosu od 486.586 KM. Nije prezentovana dokumentacija koja je osnov iskazivanja revalorizacionih rezervi. Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH utvrđena je obaveza knjigovodstvenog evidentiranja na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava kojima se dokazuje vrsta i obim nastale promjene.

S obzirom na to da Dom zdravlja ne posjeduje dokumentaciju na osnovu koje je izvršeno knjigovodstveno evidentiranje revalorizacionih rezervi u iznosu od 486.586 KM, ne možemo potvrditi da je njihovo evidentiranje nastalo na osnovu isprava koje nedvojbeno i vjerodostojno pokazuju vrstu i obim nastale promjene sa mogućnošću pravovremenog nadzora. To nije u skladu sa članovima 10. i 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. Navedeno više dobiva na važnosti ako se uzme u obzir činjenica da je revizijom utvrđeno da se stalna sredstva vrednuju metodom nabavne vrijednosti.

Preporuka:

- **knjigovodstveno evidentiranje poslovnih promjena vršiti na osnovu knjigovodstvenih isprava kojima se dokazuje vrsta i obim nastale promjene, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.**

Akumulirani višak prihoda iz prethodnog perioda iskazan je u iznosu od 429.681 KM. Navedeni iznos potcijenjen je za 113.267 KM, a na osnovu toga što nisu evidentirani prihodi nastali po osnovu potraživanja od liječnika specijalizanta po sudskoj presudi iz 2016. godine, što je detaljnije obrazloženo u okviru tačke 6.2.4.1 Izvještaja.

Višak prihoda tekuće godine iskazan je u iznosu od 295.422 KM. U skladu sa odredbama Statuta, odluku o usmjeravanju dobiti u razvoj djelatnosti Doma zdravlja na prijedlog direktora donosi Upravni odbor. Kao što je prethodno navedeno, Upravni odbor je donio odluku da će ostvarena dobit za 2023. godinu ostati neraspoređena iz razloga što investicije Doma zdravlja finansira Zavod.

6.2.4 Obaveze

6.2.4.1 Dugoročne obaveze

Dugoročne obaveze iskazne su u iznosu od 1.782.627 KM, a odnose se na odgođeni prihod (1.756.307 KM) i rezervisanja (26.320 KM).

Odgođeni prihodi

Odgođeni prihod najvećim dijelom se odnose na: odloženi prihod od Zavoda za rtg i fizijatriju (471.901 KM), odgođeni prihod po osnovu donirane opreme za fizijatriju (219.181 KM), odgođeni prihod za plaće uposlenika za fizijatriju (210.821 KM), odgođeni prihod po osnovu donacije za nabavku sanitetskog vozila (191.595 KM), odgođeni prihod po osnovu sudske presude (113.267 KM) i dr.

Odgođeni prihodi u 2023. godini uvećani su za 946.422 KM, a uvećanja su se najvećim dijelom odnosila na: primljena sredstva od Zavoda za plaće radnik na fizijatriji koji nisu zaposleni u 2023. godini (210.821 KM), nabavku sanitetskog vozila iz doznačenih sredstava od Zavoda (200.000 KM), nabavku opreme za fizijatriju iz sredstava Zavoda (181.748 KM), odgođeni prihod po osnovu sudske presude (113.267 KM) i dr. Smanjenje odgođenog prihoda u revidiranoj godini iznosilo je 105.425 KM, a odnosi se na obračunatu amortizaciju na donirana stalna sredstva.

Odgođeni prihod po osnovu sudske presude odnosi se na potraživanja od bivšeg zaposlenika po osnovu presude za neispunjavanje ugovora o specijalizaciji na iznos od 113.267 KM donesene 2016. godine. Drugostepenom presudom Kantonalnog suda Široki Brijeg iz 2017. godine žalba tuženog je

odbijena i prvostepena presuda potvrđena. Protiv drugostepene presude izjavljena je revizija, za koju je utvrđeno da nije osnovana. Shodno navedenom, potraživanja i odgođeni prihod su po ovom osnovu knjigovodstveno evidentirana u glavnoj knjizi Doma zdravlja u 2023. godini, a ne u obračunskom periodu kada je presuda donesena.

Prema odredbama Konceptualnog okvira finansijskog izvještavanja, finansijska uspješnost zasniva se na računovodstvenom načelu nastanka događaja, kojim se prikazuje učinak transakcija i drugih događaja i okolnosti na ekonomske resurse i potraživanja izvještajnog subjekta u periodima u kojima ti učinci nastaju, čak i kada se uplate i isplate novca izvrše u nekom drugom periodu. Prihod se priznaje u računu dobiti i gubitka kad dođe do povećanja budućih ekonomskih koristi vezanih za povećanje imovine ili smanjenje obaveza, koje se može pouzdano izmjeriti. Iz navedenog proizilazi da je bilo potrebno priznati potraživanja i prihod u cijelosti u trenutku donošenja presude.

Shodno navedenom, konstatovano je da je odgođeni prihod precijenjen za 113.267 KM, a akumulirani finansijski rezultat potcijenjen za navedeni iznos.

Preporuka:

- **provesti korektivna knjiženja po osnovu donesene sudske presude u skladu s odredbama MRS-a 8 – Računovodstvene politike, primjene računovodstvenih procjena i greške, kako bi finansijski izvještaji bili istiniti i fer.**

6.2.4.2 Kratkoročne obaveze

Kratkoročne obaveze iskazane su u iznosu od 783.115 KM, a odnose se na finansijske obaveze po amortizovanom trošku (262.705 KM) i ostale obaveze, uključujući razgraničenja (520.410 KM).

Finansijske obaveze po amortizovanom trošku

Finansijske obaveze po amortizovanom trošku iskazane su u iznosu od 262.705 KM, a odnose se na obaveze prema dobavljačima.

Dom zdravlja izmiruje obaveze u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju. Najveći dio obaveza potvrđen je izvodima otvorenih stavki.

Ostale obaveze, uključujući i razgraničenja

Ostale obaveze, uključujući i razgraničenja iskazane su u iznosu od 520.410 KM, a najvećim dijelom se odnose na obaveze za plaće i doprinose za decembar 2023. godine.

6.2.5 Popis imovine i obaveza

Direktor Doma zdravlja 18. 12. 2023. godine donio je Rješenje o imenovanju Komisije za popis imovine u 2023. godini u Domu zdravlja. U navedenom Rješenju je navedeno da će se popis izvršiti sa 31. 12. 2023. godine. Zakonom o računovodstvu i reviziji je utvrđeno da se Internim općim aktom i Odlukom o popisu utvrđuje postupak provođenja popisa imovine i obaveza (određivanje komisije, način i rokovi popisa, način usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem). **Konstatovano je da Dom zdravlja nije imao donesen pravilnik o obavljanju popisa za vrijeme provođenja popisa za 2023. godinu niti je donesena odluka o popisu kojom bi se utvrdio postupak provođenja popisa imovine i obaveza, što nije u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. Upravni odbor je 29. 4. 2024. godine donio Pravilnik o popisu imovine i obaveza Doma zdravlja Široki Brijeg.**

Elaborat o popisu imovine i obaveza Doma zdravlja sačinila je Komisija za popis imovine i obaveza 31. 12. 2023. godine. Komisija nije konstatovala viškove, manjkove, niti je davala prijedloge za otpis.

Pored navedenog, u Elaboratu nije konstatovano da li knjigovodstveno odgovara stvarnom stanju utvrđenom popisom.

Uvidom u dokumentaciju konstatovano je da:

- Elaboratom nije obuhvaćen najveći dio odgođenih prihoda u iznosu od 1.593.040 KM (obrazloženo je samo 113.267 KM koje se odnose na potraživanja od zaposlenika po osnovu sudske presude i 50.000 KM koje se odnose na donaciju za kupovinu putničkog vozila za kućno liječenje) i rezervisanja u iznosu od 26.320 KM, te ostalih obaveza uključujući i razgraničenja u iznosu od 520.410 KM.
- Obaveze prema dobavljačima su navedene u Elaboratu prema pojedinačnim dobavljačima. Navedeni su najznačajniji iznosi, a za iznos obaveza prema dobavljačima od 27.447 KM nisu prezentovane popisne liste, niti je navedeno na koje dobavljače se odnose.
- Dom zdravlja popisom nije obuhvatio neutrošene zalihe sirovina i materijala (lijekova, medicinskog, zubnog i sanitetskog potrošnog materijala, laboratorijskog materijala, materijala za čišćenje, kancelarijskog, ostalog potrošnog materijala i dr.). Skrećemo pažnju na to da je revizijom utvrđeno da se nabavka sirovina i materijala nije evidentirala u okviru zaliha, te da Dom zdravlja nema uspostavljeno materijalno knjigovodstvo zaliha (detaljnije obrazloženo u tački 6.2.2.1 Izvještaja).
- Potraživanja od kupaca su navedena u iznosu od 17.056 KM od čega je u Elaboratu obrazloženo 8.671 KM dok za ostalih 8.385 KM nisu prezentovane popisne liste niti je navedeno na koje kupce se potraživanja odnose. Novac i novčani ekvivalenti su navedeni u zbirnom iznosu od 112.341 KM. Nisu prezentovane popisne liste novca i novčanih ekvivalenata, ali dostavljeni su izvodi na 31. 12. 2023. godine te IOS – i sa bankama.
- Popisne liste stalnih sredstava za najveći dio stalnih sredstava ne sadrže inventurne brojeve stalnih sredstava.
- U dokumentu o sučeljavanju stvarnog i knjigovodstvenog stanja nije iskazano stanje utvrđeno popisom, niti je ove liste komisija za popis potpisala.
- Izvršen je prirodni popis transportnih sredstava i na tim listama popisano je 13 službenih vozila Doma zdravlja. Ove liste potpisala je komisija za popis. Na dokumentu o sučeljavanju stvarnog i knjigovodstvenog stanja transportnih sredstava na 31. 12. 2023. godine popisano je 17 službenih vozila, te su navedeni iznosi sredstava kao stavke „donos“, „donos iz prethodnih godina“, „donacija“. Ukupna knjigovodstvena vrijednost vozila na dokumentu o sučeljavanju odgovara knjigovodstvenoj vrijednosti transportnih sredstava u glavnoj knjizi. Također, na tom dokumentu nisu upisani inventurni brojevi službenih vozila, podaci o vozilima po popisu, niti su iskazane razlike (višak, manjak). Ovaj dokument komisija za popis nije potpisala.

Dom zdravlja nije donio odluku o popisu kojom bi se utvrdio postupak provođenja popisa imovine i obaveza. Nije izvršen cjelovit popis imovine i obaveza, jer popisom nisu obuhvaćeni odgođeni prihodi, rezervisanja, ostale obaveze uključujući i razgraničenja, neutrošene zalihe sirovina i materijala, te dio obaveza prema dobavljačima i potraživanja od kupaca koji su evidentirani u poslovnim knjigama. Prilikom izvršenog popisa transportnih sredstava nisu utvrđene razlike između knjigovodstvenog i stanja utvrđenog popisom, odnosno komisija za popis nije konstatovala manjak službenih vozila, što je za posljedicu imalo to da Upravni odbor nije mogao donijeti odluku o načinu tretiranja manjka. Imajući u vidu navedeno, konstатовano je da nije izvršeno ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. Navedeno nije u skladu s članom 21. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Preporuke:

- ***Odluku o godišnjem popisu donositi u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH;***
- ***godišnjim popisom utvrditi stvarno stanje imovine i obaveza, te uskladiti knjigovodstveno sa stvarnim stanjem, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.***

6.3 BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

U skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, bilješke sadrže dopunske informacije u odnosu na one prezentovane u izvještaju o finansijskom položaju, izvještaju o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama na kapitalu i izvještaju o novčanim tokovima. Bilješke sadrže tekstualni opis ili raščlanjivanje stavki prezentovanih u tim izvještajima, i informacije o stavkama koje ne ispunjavaju uslove za priznavanje u tim izvještajima. Osim navedenog, i ostali Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja kao i član 37. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH sadrže zahtjeve za objavama u bilješkama uz finansijske izvještaje i da one moraju pružiti istinit i objektivan prikaz finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja pravnih lica. Prema Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, članom 4. propisano je da su pravna lica dužna da sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i objavljivanje informacija u finansijskim izvještajima vrše u skladu sa ovim zakonom, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Uvidom u sačinjene Bilješke konstatovali smo da u njima nisu navedene usvojene računovodstvene politike, nisu obrazložena pojedinačna stanja sumnjivih i spornih potraživanja niti navedene planirane aktivnosti njihovog rješavanja, kao ni informacija da li se dugotrajna imovina evidentira po fer vrijednosti ili prema revalorizacijskim iznosima. Pored toga, u Bilješkama se navodi da Dom zdravlja primjenjuje MSFI za MSS – Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje subjekte, iako revizijom nije utvrđeno da se primjenjuju.

Bilješke uz finansijske izvještaje nisu sastavljene u skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, i ostalim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, niti sa članom 37. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Preporuka:

- *Bilješke uz finansijske izvještaje sačinjavati u skladu sa zahtjevima MRS-a 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, i Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.*

7. JAVNE NABAVKE

Upravni odbor je 17. 2. 2023. donio Plan javnih nabavki Doma zdravlja za 2023. godinu. Doneseno je 12 izmjena i dopuna Plana. Prema Zakonu o javnim nabavkama, ugovorni organ objavljuje plan nabavki na portalu javnih nabavki, i to najkasnije u roku od 30 dana od dana usvajanja budžeta, odnosno finansijskog plana ili drugog dokumenta kojim se odobravaju sredstva za nabavke, u formi i na način kako je definisano u sistemu „e-Nabavke“. U slučaju neusvajanja budžeta, odnosno finansijskog plana ili drugog dokumenta kojim se odobravaju sredstva za nabavke, ugovorni organ objavljuje privremeni plan javnih nabavki za period privremenog finansiranja. Finansijski plan Doma zdravlja je usvojen 23. 5. 2023. godine, te je konstatovano da je Plan javnih nabavki usvojen prije donošenja Finansijskog plana, odnosno prije odobranja sredstava za nabavke, što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Prema članu 18. Zakona o javnim nabavama, ugovorni organ pokreće postupak javne nabavke donošenjem odluke ili rješenja u pisanom obliku, koje obavezno sadrži: zakonski osnov za provođenje postupka javne nabavke, predmet javne nabavke, procijenjenu vrijednost javne nabavke, podatke o izvoru – načinu finansiranja i vrstu postupka javne nabavke. Uvidom u provedene postupke konstatovali smo da su pokretani prije nego što je Upravni odbor usvojio finansijski plan Doma zdravlja, što je imalo za posljedicu da su postupci pokretani prije nego što su osigurani zakonski uvjeti, kao što je izvor finansiranja nabavki. S obzirom na navedeno, postupci javnih nabavki u najmanjem iznosu od 240.000 KM procijenjene vrijednosti (nabavka lijekova u iznosu od 105.000 KM, uredskog namještaja u iznosu od 95.000 KM i laboratorijskih usluga u iznosu od 40.000 KM), pokrenuti su a da nisu osigurani uslovi za pokretanje (način finansiranja) u

skladu sa članom 18. Zakona o javnim nabavkama.

Planom javnih nabavki je planirano provođenje 28 postupka javnih nabavki ukupne procijenjene vrijednosti 1.840.527 KM.¹⁷ Izvršeno je 12 izmjena i dopuna Plana javnih nabavki. Izmjenama i dopunama plana su uvođeni novi postupci, vršene izmjene postojećih postupaka u dijelu procijenjene vrijednosti i dr. Konačnim izmijenjenim planom javnih nabavki planirano je 37 postupaka javnih nabavki ukupne procijenjene vrijednosti 2.037.582 KM. **Dom zdravlja nije prezentovao odluke Upravnog odbora o izmjenama Plana, niti su one donošene. Izmjene su vršene na način da se samo unesu na Portal za javne nabavke.** Plan javnih nabavki i izmjene i dopune Plana su objavljene na Portalu za javne nabavke.

Pregled planiranih, realizovanih i uzorkovanih postupaka javnih nabavki dat je u tabeli:

Vrsta postupka	Planirane nabavke*		Provedene nabavke		Revidirani uzorak	
	Broj postupaka	Iznos u KM	Broj postupaka	Iznos u KM	Broj postupaka	Iznos u KM
Otvoreni postupak	13	1.850.940	6	636.772	4	496.538
Konkurentski zahtjev	3	64.350	/	/	/	/
Direktni sporazum	21	122.292	10	61.100	7	44.293
UKUPNO	37	2.037.582	16	697.872	11	540.831

* Prema posljednjim izmjenama

Mala realizacija Plana (34%) je jer se određeni broj javnih nabavki pokreće krajem godine i ugovori su zaključeni u 2024. godine kao što je: nabavka reagenasa procijenjene vrijednosti 409.500 KM, nabavka uredskog materijala procijenjene vrijednosti 117.000 KM. Također, otvoreni postupci kao što su servis i održavanje vozila procijenjene vrijednosti 81.900 KM, izgradnja dizala na RTG i fizijatriji procijenjene vrijednosti 163.800 KM, grijanje na RTG i fizijatriji procijenjene vrijednosti 175.500 KM nisu provedeni kao ni tri konkurentska postupka nabavke stomatološkog materijala, materijala za čišćenje i sanaciju krova procijenjene vrijednosti 64.350 KM. Prema pisanom obrazloženju, razlog za malu realizaciju plana javnih nabavki je to što Dom zdravlja nema stalno zaposlenu osobu koja bi radila poslove vezane za javne nabavke.

Provedenom revizijom je utvrđeno da Dom zdravlja ima manjak kadra, te prilikom provođenja postupaka javnih nabavki konsultuje vanjske saradnike putem ugovora o djelu kako bi proveli postupke. Također, utvrđeno je da je Dom zdravlja vršio nabavke roba i usluga bez provođenja postupaka javnih nabavki, što također umanjuje realizaciju Plana, a detaljnije je obrazloženo u nastavku Izvještaja.

Prema odredbama Zakona o javnim nabavkama svaki ugovorni organ donosi interni pravilnik kojim propisuje i uređuje organizaciju i efikasno vršenje nabavne funkcije unutar ugovornog organa, kao što su: način cirkulisanja dokumentacije vezane za javne nabavke, konkretna zaduženja službenika i administrativnog osoblja koji sprovode javne nabavke ili su u određenoj vezi s njima, rokovi za postupanje, način imenovanja i eventualna rotacija članova komisija za nabavku i sva druga odnosna pitanja. Dom zdravlja nije imao donesen Pravilnik o javnim nabavkama u 2023. godini. Upravni odbor je 29. 4. 2024. godine usvojio Pravilnik o javnim nabavkama roba, usluga i radova u Domu zdravlja Široki Brijeg. Dom zdravlja do 7. 9. 2023. godine nije imao sistematizovano radno mjesto službenika za javne nabavke. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Doma zdravlja sistematizovano je radno mjesto referenta za javne nabavke, koje još uvijek nije popunjeno. Poslan je zahtjev za saglasnost nadležnom ministarstvu 6. 6. 2024. godine za zapošljavanje navedenog kadra.

Uvidom u uzorkovane postupke utvrđeno je sljedeće:

Dom zdravlja je proveo **otvoreni postupak javne nabavke generalnog servisa i nadogradnje četiri ultrazvučna aparata i RTG sistema proizvođača GE HealthCare** ugovorene vrijednosti 111.150 KM, koliko je iznosila i procijenjena vrijednost. Postupak je pokrenut 30. 10. 2023. godine. Tendersku dokumentaciju su preuzela tri ponuđača od kojih je jedan dostavio ponudu. Ponuda je ocjenjena kao prihvatljiva u okviru procijenjene vrijednosti, te je donesena Odluka izboru najpovoljnijeg dobavljača i potpisan je ugovor 8. 12.

¹⁷ Sve iskazane vrijednosti javnih nabavki su sa uključenim PDV-om

2023. godine. Nije bilo žalbi na provedeni postupak. Uvidom u realizaciju ugovora konstatovano je da je nabavka provedena u skladu s ugovorom.

Provedena je **javna nabavku renoviranja stubišta i potkrovlja** ugovorene vrijednosti 233.830 KM putem otvorenog postupka. Procijenjena vrijednost je iznosila 234.000 KM. Tenderska dokumentacija je objavljena na portalu za javne nabavke i preuzelo ju je 16 dobavljača. Dostavljene su dvije ponude od kojih je jedna ocijenjena kao neprihvatljiva jer nije dostavljena ovjerena garancija za ozbiljnost ponude te dokaz o ekonomsko - finansijskoj sposobnosti odnosno potvrda banke za račune dobavljača. Dostavljene potvrde su bile nepotpune. Izabran je najpovoljniji dobavljač Promark d.o.o. Mostar Odlukom o dodjeli ugovora od 18. 8. 2023. godine, te je ugovor zaključen 7. 9. 2023. godine. Uvidom u realizaciju ugovora konstatovano je da je su dostavljene dvije privremene situacije, te je okončana situacija dostavljena 18. 12. 2023. godine. Radovi su prema okončanoj situaciji izvršeni u skladu sa ugovorenom cijenom i rokom. Dom zdravlja reviziji nije prezentovao Zapisnik o primopredaji radova.

Dom zdravlja je proveo **javnu nabavku sanitetskog materijala** putem otvorenog postupka javne nabavke ugovorene vrijednosti 77.174 KM dok je procijenjena vrijednost iznosila 77.220 KM. Nabavka je pokrenuta Odlukom od 13. 11. 2023. godine. Tendersku dokumentaciju je preuzelo 17 dobavljača. Izvršena je jedna izmjena tenderske dokumentacije na osnovu postavljenih pitanja i odgovora sa portala. Dvije stavke iz lota 2 su prebačene u lot 1, te je jedna stavka izbačena. Izmjene tenderske dokumentacije je preuzelo 10 dobavljača, a ponudu je dostavio jedan ponuđač. Komisija je izvršila uvid u jedinu dostavljenju ponudu i ocijenila je kao prihvatljivom. Donesena je Odluka o izboru najpovoljnijeg dobavljača i okvirni sporazum je zaključen 15. 12. 2023. godine na dvije godine. Nije bilo žalbi pri provođenju postupka javne nabavke. **Uvidom u realizaciju nabavki sanitetskog materijala tokom 2023. godine konstatovali smo da do 15. 12. 2023. Dom zdravlja nije imao zaključen ugovor za sanitetski materijal jer je raniji ugovor istekao krajem 2022. godine. Konstatovano je da su sve nabavke sanitetskog materijala u 2023. godini do 15. 12. 2023. vršene bez ugovora i provedenog postupka javne nabavke. Navedeni iznos nije bilo moguće kvantifikovati.**

Provedenom revizijom i uvidom u ugovore i kartice dobavljača Diaprom d.o.o utvrđeno je da je promet sa navedenim dobavljačem u najmanjem iznosu od 245.776 KM za nabavku sanitetskog i medicinskog potrošnog materijala vršen bez ugovora i provedene javne nabavke u toku 2023. godine.

Prema članu 75. stav 2. Zakona ugovorni organ najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključenja ugovora odnosno nastale izmjene objavljuje osnovne elemente ugovora za sve postupke javnih nabavki, kao i sve izmjene ugovora do kojih dođe u toku realizacije ugovora na portalu javnih nabavki. **Konstatovano je da Izvještaj o provedenom postupku nije objavljen u skladu sa članom 75. stav 2. Zakona kod nabavki Generalnog servisa i nadogradnje četiri ultrazvučna aparata i rtg sistema proizvođača GE HealthCare, renoviranja stubišta i potkrovlja i nabavke sanitetskog materijala. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.**

Dom zdravlja je pokrenuo **javnu nabavku lijekova** putem otvorenog postupka ugovorene vrijednosti 74.384 KM 21. 4. 2023. godine. Procijenjena vrijednost nabavke je u Odluci o pokretanju postupka i u planu javnih nabavki navedena u iznosu od 102.000 KM dok je u tenderskoj dokumentaciji i obavještenju o nabavci naveden iznos od 105.000 KM. Nabavka nije podijeljena na lotove. Nije prezentovano koliko je dobavljača preuzelo tendersku dokumentaciju, a dostavljene su tri ponude. Sačinjen je Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda u kojem je komisija ocijenila sve pristigle ponude i predložila COLPHARM d.o.o. Široki Brijeg kao najpovoljnijeg dobavljača s kojim je i zaključen ugovor 7. 7. 2023. godine sa rokom važenja do 7. 7. 2024. godine. Nije bilo žalbi na provedeni postupak. **Uvidom u realizaciju nabavki lijekova tokom 2023. godine konstatovano je da Dom zdravlja od 1. 1. 2023. do 7. 7. 2023. godine nije imao zaključen ugovor za lijekove, te da su sve nabavke lijekova u ovom periodu vršene bez ugovora i provedenog postupka javne nabavke. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Navedeni iznos nije bilo moguće kvantifikovati.**

Izvršen je uvid u sedam direktnih sporazuma: adaptacija prostora za ekonomat (7.017 KM), izvođenje vodoinstalaterskih i kanalizacijskih radova na objektu Doma zdravlja (6.640 KM), nabavka aparata za elektrolite (6.903 KM), krećenje ambulante Kočerin (6.552 KM), nabavka laboratorijskog frižidera (6.961 KM), usluge čišćenja zgrada i upravljanje imovinom (3.218 KM) i adaptacija ceste i parking mjesta pored Doma zdravlja (7.002 KM). Provedenom revizijom je utvrđeno da su postupci provedeni u skladu sa Zakonom.

Članom 18. Zakona o javnim nabavkama utvrđeno je da Odluka o pokretanju postupka javne nabavke obavezno sadrži a) zakonski osnov za provođenje postupka javne nabavke, b) predmet javne nabavke, c) procijenjenu vrijednost javne nabavke, d) podatke o izvoru – načinu finansiranja i e) vrstu postupka javne nabavke. Konstatovano je da odluke o pokretanju postupka javnih nabavki u Domu zdravlja ne sadrže podatke o izvoru – načinu finansiranja. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Uvidom u karticu dobavljača Auto Klasik d.o.o konstatovano je da su održavanje i servis automobila vršeni bez provedene javne nabavke i zaključenog ugovora u najmanjem iznosu od 48.280 KM. Uvidom u fakture s ovim dobavljačem ne može se potvrditi na kojim automobilima je vršen servis i održavanje.

Nije provedena procedura javne nabavke, te su fakture ispostavljene bez važećih ugovora u ukupnom iznosu od 166.049 KM, i to za: hranu za potrebe kuhinje u iznosu od 24.814 KM od dobavljača Namex d.o.o. Široki Brijeg, raznu robu u iznosu od 38.360 KM od dobavljača S.T.R. S&S Široki Brijeg, stomatološke reagense u iznosu od 21.921 KM od dobavljača Sanitaria Dental d.o.o. Mostar, laboratorijske reagense u iznosu od 50.375 KM od dobavljača Inel d.o.o. Mostar, usluge održavanja softvera i ostale servisne usluge u iznosu od 21.907 KM od različitih dobavljača, usluge platnog prometa u iznosu od 8.672 KM od UniCredit i Raiffeisen banke.

Vršene su nabavke bez provođenja postupka javne nabavke i zaključenog ugovora za lijekove, sanitetski materijal, hranu, usluge servisa automobila i dr. u najmanjem iznosu od 460.105 KM. Plan javnih nabavki donesen je prije donošenja finansijskog plana, odnosno prije odobravanja sredstava za nabavke. Postupci javnih nabavki u najmanjem iznosu od 240.000 KM procijenjene vrijednosti (nabavka lijekova, uredskog namještaja i laboratorijskih usluga) pokrenuti su a da nisu osigurani uslovi za pokretanje (način finansiranja) u skladu sa članom 18. Zakona o javnim nabavkama. Izvršenje Plana javnih nabavki iznosilo je samo 34%. Odluke o pokretanju postupka javnih nabavki u Domu zdravlja ne sadrže podatke o izvoru – načinu finansiranja. Izvještaj o provedenom postupku nije objavljen u skladu sa članom 75. stav 2. Zakona kod nabavki generalnog servisa i nadogradnje četiri ultrazvučna aparata i RTG sistema proizvođača GE HealthCare, renoviranja stubišta i potkrovlja i nabavke sanitetskog materijala. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Preporuke:

- *plan javnih nabavki donositi i odluke o pokretanju postupaka sačinjavati sa svim elementima u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, a izmjene i dopune plana donositi i usvajati po istoj proceduri kao što se donosi plan javnih nabavki;*
- *nabavke roba i usluga vršiti u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama u dijelu ispunjenja zakonskog osnova za pokretanje i provođenje postupaka javnih nabavki;*
- *izvještaj o provedenom postupku objavljivati u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama.*

8. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2023. godinu Dom zdravlja je 23. 9. 2024. godine dostavio komentar, uz dodatnu dokumentaciju.

Obrazloženja su data na nalaze i preporuke u vezi sa: registrom rizika; unutaršnjim nadzorom nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika; zaključivanjem ugovora o pružanju zdravstvene zaštite sa Zavodom; dostavljanjem dokumentacije Zavodu u vezi sa obračunom i utroškom sredstava za 2023. godinu.

Uvažena su i inkorporirana u konačan Izvještaj obrazloženja koja se odnose na registar rizika, zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvene zaštite i njenom finansiranju sa Zavodom, i dostavljanje dokumentacije Zavodu u vezi sa obračunom i utroškom sredstava za 2023. godinu. Dostavljen je registar rizika koji je unesen u aplikaciju PIFC, saglasnost Upravnog odbora od 20. 12.

2023. godine na zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvene zaštite sa Zavodom, i dokumentacija koju je Doma zdravlja dostavio Zavodu, a koja se odnosi na obračun i utrošak sredstava za 2023. godinu.

Nije prihvaćeno obrazloženje koje se odnosi na unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika u kojem je navedeno da se kao dokaz za preporuku vezanu za unutrašnji nadzor dostavlja Godišnji plan i program unutrašnjeg nadzora za 2024. godinu.

U izvještaju je to već konstatovano, a ističemo da preporukom nije obuhvaćeno samo donošenje Godišnjeg plana i programa unutarnjeg nadzora za 2024. godinu, nego je na osnovu konstatovanih nalaza data preporuka da se uspostavi i provodi unutrašnji nadzor nad radom organizacijskih jedinica i zdravstvenih radnika u skladu s odredbama kantonalnog Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Statuta i Pravilnika o unutarnjoj zdravstvenoj kontroli nad stručnim radom Službi i zaposlenika.

Osim toga, u komentaru je navedeno da će rukovodstvo Doma zdravlja nastojati u što skorijem periodu otkloniti nedostatke na koje se odnose preporuke u Rezimeu.

Reviziju Doma zdravlja Široki Brijeg obavio je revizorski tim u sastavu: Sabina Selesković – voditeljica tima, i Jelena Lovrić – članica tima.

Voditeljica tima

Sabina Selesković, s. r.

**Rukovoditeljica Sektora
za razvoj, metodologiju i upravljanje
kvalitetom**

Mia Buljubašić, s. r.

**Rukovoditeljica Sektora
za finansijsku reviziju
zavoda, fondova i agencija**

Marijana Milićević, s. r.

V. PRILOZI

- 1. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI**
- 2. IZJAVA RUKOVODSTVA**

"DOM ZDRAVLJA" ŠIROKI BRIJEG

Naziv pravne osobe

Široki Brijeg, DR. JURE GRUBIŠIĆA 11.

Sjedište i adresa pravne osobe

Djelatnosti opće medicinske prakse

Djelatnost

UniCredit Bank d.d. Mostar

Naziv banke

3382202200213132

Broj računa

4272054290009

Identifikacijski broj za izravne poreze

272054290009

Identifikacijski broj za neizravne poreze

86.21

Šifra djelatnosti po KDBiH 2010

054

Šifra općine

**IZVJEŠTAJ O FINACIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU RAZDOBLJA
(BILANCA STANJA)
na dan 31.12.2023. godine**

- u KM -

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
	IMOVINA				
A.	Dugoročna imovina (002+009+014+015+020+021+022+023+024+025+028+033+034)		001	2.838.422	2.364.791
1.	Nekretnine, postrojenja i oprema (003 do 008)		002	2.838.422	2.362.707
1.1.	Zemljište		003	229.580	229.580
1.2.	Gradevinski objekti		004	1.864.484	1.708.004
1.3.	Postrojenja, oprema i namještaj		005	219.769	267.151
1.4.	Transportna sredstva		006	337.506	157.972
1.5.	Ostala dugoročna materijalna imovina		007		
1.6.	Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi		008	187.083	
2.	Imovina s pravom korištenja (010 do 013)		009		
2.1.	Zemljište		010		
2.2.	Gradevinski objekti		011		
2.3.	Postrojenja i oprema		012		
2.4.	Nematerijalna imovina		013		
3.	Ulaganja u investicijske nekretnine		014		
4.	Nematerijalna imovina (016 do 019)		015		
4.1.	Kapitalizirana ulaganja u razvoj		016		
4.2.	Koncesije, patenti, licence i druga prava		017		
4.3.	Ostala nematerijalna imovina		018		
4.4.	Nematerijalna imovina u pripremi		019		

1002961506

Kontrolni broj: 1002961506

str. 1 od 4

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
5.	Biološka imovina		020		
6.	Ulaganja u zavisne subjekte		021		
7.	Ulaganja u pridružene subjekte		022		
8.	Ulaganja u zajedničke poduhvate		023		
9.	Goodwill		024		
10.	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (026+027)		025		
10.1.	Ulaganja u instrumente kapitala		026		
10.2.	Obveznice, dani krediti i ostali dužnički instrumenti		027		
11.	Financijska imovina po amortizovanom trošku (029 do 032)		028		
11.1.	Depoziti kod banaka		029		
11.2.	Dani krediti		030		
11.3.	Obveznice		031		
11.4.	Ostala financijska imovina po amortizovanom trošku		032		
12.	Potraživanja po financijskim najmovima		033		
13.	Ostala imovina i potraživanja		034		2.084
B.	Odgođena porezna imovina		035		
C.	Kratkoročna imovina (037+043+044+045+049+054+055+056+057+058+059)		036	1.106.431	510.947
1.	Zalihe (038 do 042)		037		
1.1.	Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar		038		
1.2.	Proizvodnja u tijeku, poluproizvodi i nedovršene usluge		039		
1.3.	Gotovi proizvodi		040		
1.4.	Roba		041		
1.5.	Dani avansi		042		
2.	Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja		043		
3.	Ugovorna imovina		044		
4.	Potraživanja od kupaca (046 do 048)		045	17.056	14.092
4.1.	Kupci - povezane strane		046		
4.2.	Kupci u zemlji		047	17.056	14.092
4.3.	Kupci u inozemstvu		048		
5.	Ostala financijska imovina po amortizovanom trošku (050 do 053)		049		
5.1.	Depoziti kod banaka		050		
5.2.	Dani krediti		051		
5.3.	Obveznice		052		
5.4.	Ostala financijska imovina po amortizovanom trošku		053		
6.	Potraživanja po financijskim najmovima		054		
7.	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobiti ili gubitku		055		

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
8.	Derivatni finansijski instrumenti		056		
9.	Novac i novčani ekvivalenti (isključujući prekoračenja po bankovnim računima)		057	112.341	14.622
10.	Akontacije poreza na dobit		058		
11.	Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja		059	977.034	482.233
D.	UKUPNO IMOVINA (001+035+036)		060	3.944.853	2.875.738
E.	IZVANBILANČNA EVIDENCIJA		061		
F.	UKUPNO IMOVINA I IZVANBILANČNA EVIDENCIJA (060+061)		062	3.944.853	2.875.738
	KAPITAL				
1.	Vlasnički kapital (102-103+104+105+106)		101	167.422	167.422
1.1.	Dionički kapital		102	167.422	
1.2.	Otkupljene vlastite dionice		103		
1.3.	Udjeli članova društva s ograničenom odgovornošću		104		
1.4.	Državni kapital		105		167.422
1.5.	Ostali oblici vlasničkog kapitala		106		
2.	Dionička premija		107		
3.	Rezerve (109+110)		108		
3.1.	Statutarne rezerve		109		
3.2.	Ostale rezerve		110		
4.	Revalorizacijske rezerve (112+113+114)		111	486.586	486.586
4.1.	Revalorizacijske rezerve za nekretnine, postrojenja i opremu		112	486.586	486.586
4.2.	Revalorizacijske rezerve za finansijsku imovinu mjerenu po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		113		
4.3.	Ostale revalorizacijske rezerve		114		
5.	Dobit (116+117)		115	725.103	429.680
5.1.	Akumulirana, neraspoređena dobit iz prethodnih razdoblja		116	429.681	384.427
5.2.	Dobit tekućeg razdoblja		117	295.422	45.253
6.	Gubitak (119+120)		118		
6.1.	Akumulirani, nepokriveni gubici iz prethodnih razdoblja		119		
6.2.	Gubitak tekućeg razdoblja		120		
7.	Kapital koji pripada vlasnicima matičnog društva (101+107+108+111+115-118)		121	1.379.111	1.083.688
8.	Kapital koji pripada vlasnicima manjinskih interesa		122		
A.	UKUPNO KAPITAL (121+122)		123	1.379.111	1.083.688
	OBVEZE				
B.	Dugoročne obveze (125+130+131+132)		124	1.782.627	1.014.770
1.	Financijske obveze po amortizovanom trošku (126+127+128+129)		125		50.000
1.1.	Obveze po uzetim kreditima		126		50.000

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
1.2.	Obveze po osnovi najmova		127		
1.3.	Obveze po izdanim dužničkim instrumentima		128		
1.4.	Ostale finansijske obveze po amortizovanom trošku		129		
2.	Odgođeni prihod		130	1.756.307	941.630
3.	Rezerviranja		131	26.320	23.140
4.	Ostale obveze, uključujući i razgraničenja		132		
C.	Odgođene porezne obveze		133		
D.	Kratkoročne obveze (135+142+143+144+145+146+147)		134	783.115	777.280
1.	Finansijske obveze po amortizovanom trošku (136+137+138+139+140+141)		135	262.705	372.880
1.1.	Obveze prema dobavljačima		136	262.705	372.770
1.2.	Ugovorne obveze		137		
1.3.	Obveze po uzetim kreditima		138		110
1.4.	Obveze po osnovi najmova		139		
1.5.	Obveze po izdanim dužničkim instrumentima		140		
1.6.	Ostale finansijske obveze po amortizovanom trošku		141		
2.	Finansijske obveze po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		142		
3.	Derivatni finansijski instrumenti		143		
4.	Odgođeni prihod		144		12.584
5.	Rezerviranja		145		
6.	Obveze za porez na dobit		146		
7.	Ostale obveze, uključujući i razgraničenja		147	520.410	391.816
E.	UKUPNO OBVEZE (124+133+134)		148	2.565.742	1.792.050
F.	UKUPNO KAPITAL I OBVEZE (123+148)		149	3.944.853	2.875.738
G.	IZVANBILANČNA EVIDENCIJA		150		
H.	UKUPNO KAPITAL, OBVEZE I IZVANBILANČNA EVIDENCIJA (149+150)		151	3.944.853	2.875.738

Široki Brijeg, 23.02.2024.

Mjesto i datum

IVANKOVIĆ (BLAGO) MILJENKA

Certificirani računovođa

1172/5

Broj licencije

MIRKO KORDIĆ

Direktor

M.P.

Kontrolni broj: 1002961506

str. 4 od 4

"DOM ZDRAVLJA" ŠIROKI BRIJEG
Naziv pravne osobe
Široki Brijeg, DR.JURE GRUBIŠIĆA 11.
Sjedište i adresa pravne osobe

Djelatnosti opće medicinske prakse
Djelatnost
UniCredit Bank d.d. Mostar
Naziv banke
3382202200213132
Broj računa

4272054290009
Identifikacijski broj za izravne poreze
272054290009
Identifikacijski broj za neizravne poreze

86.21
Šifra djelatnosti po KDBiH 2010
054
Šifra općine

**IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU ZA PERIOD
(RAČUN DOBITI I GUBITKA)**
za razdoblje od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

- u KM -

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
	RAČUN DOBITI I GUBITKA				
A.	Prihodi iz ugovora s kupcima (202+206+210)		201	6.283.204	125.925
1.	Prihodi iz ugovora s povezanim stranama (203 do 205)		202		
1.1.	Prihodi od prodaje robe		203		
1.2.	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda		204		
1.3.	Prihodi od pruženih usluga		205		
2.	Prihodi iz ugovora s nepovezanim stranama na domaćem tržištu (207 do 209)		206	6.283.204	125.925
2.1.	Prihodi od prodaje robe		207		125.925
2.2.	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda		208		
2.3.	Prihodi od pruženih usluga		209	6.283.204	
3.	Prihodi iz ugovora s nepovezanim stranama na inozemnom tržištu (211 do 213)		210		
3.1.	Prihodi od prodaje robe		211		
3.2.	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda		212		
3.3.	Prihodi od pruženih usluga		213		
B.	Ostali prihodi i dobici (215+230+241+242+243+244+245+246+247+251)		214	142.157	5.700.088
1.	Dobici od dugoročne nefinancijske imovine (216 do 229)		215		
1.1.	Neto dobici od otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme		216		

1115777155

Kontrolni broj: 1115777155

str. 1 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
1.2.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme		217		
1.3.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od promjene revalorizovane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme za koje nije bilo postojećih revalorizacijskih rezervi		218		
1.4.	Neto dobiti od otuđenja ulaganja u investicijske nekretnine		219		
1.5.	Neto povećanja vrijednosti ulaganja u investicijske nekretnine koja se vode po fer vrijednosti		220		
1.6.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti investicijskih nekretnina		221		
1.7.	Neto dobiti od otuđenja nematerijalne imovine		222		
1.8.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine		223		
1.9.	Neto dobiti od prestanka priznavanja imovine s pravom korištenja		224		
1.10.	Neto dobiti od otuđenja biološke imovine		225		
1.11.	Neto povećanja vrijednosti biološke imovine koja se vodi po fer vrijednosti		226		
1.12.	Neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti biološke imovine		227		
1.13.	Neto dobiti od dugoročne imovine namijenjene prodaji		228		
1.14.	Ostali neto dobiti od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti dugoročne nefinancijske imovine		229		
2.	Dobici od financijske imovine (231 do 240)		230		
2.1.	Neto otpuštanja ranije priznatih kreditnih gubitaka od financijske imovine po amortizovanom trošku		231		
2.2.	Neto otpuštanja ranije priznatih kreditnih gubitaka od financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		232		
2.3.	Neto dobiti od prestanka priznavanja financijske imovine po amortizovanom trošku		233		
2.4.	Neto dobiti od modifikacija financijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja		234		
2.5.	Neto dobiti od otuđenja financijske imovine po amortizovanom trošku		235		
2.6.	Neto povećanja vrijednosti financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		236		
2.7.	Neto dobiti od otuđenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		237		
2.8.	Neto dobiti od otuđenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		238		
2.9.	Neto dobiti od reklasifikacija financijske imovine između poslovnih modela		239		
2.10.	Ostali neto dobiti od financijske imovine		240		
3.	Neto otpuštanja rezerviranja		241		
4.	Neto dobiti od trgovanja derivatima		242		
5.	Prihodi od prodaje materijala, neto		243		
6.	Viškovi i ostala pozitivna usklađenja zaliha		244		
7.	Prihodi od dividendi		245		

Kontrolni broj: 1115777155

str. 2 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
8.	Udio u dobiti pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		246		
9.	Financijski prihodi (248+249+250)		247	11	
9.1.	Prihodi od kamata		248	11	
9.2.	Neto pozitivne tečajne razlike		249		
9.3.	Ostali financijski prihodi		250		
10.	Ostali prihodi i dobici		251	142.146	5.700.088
C.	Ukupno prihodi (201+214)		252	6.425.361	5.826.013
D.	Poslovni rashodi (254+255+256+257+258+262+269+270)		253	6.119.447	5.742.307
1.	Nabavna vrijednost prodane robe		254		
2.	Promjene u zalihama gotovih proizvoda, poluproizvoda i proizvodnje u tijeku, neto (+) / (-)		255		
3.	Troškovi sirovina i materijala		256	556.635	581.473
4.	Troškovi energije i goriva		257	163.679	174.234
5.	Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja (259 do 261)		258	4.808.568	4.590.827
5.1.	Bruto plaće zaposlenih		259	3.813.503	3.700.534
5.2.	Ostale naknade zaposlenih		260	765.191	706.973
5.3.	Troškovi ostalih angažovanih fizičkih lica, uključujući članove odbora		261	229.874	183.320
6.	Amortizacija (263 do 268)		262	189.318	165.576
6.1.	Nekretnine, postrojenja i oprema		263	189.318	165.576
6.2.	Investicijske nekretnine		264		
6.3.	Imovina s pravom korištenja		265		
6.4.	Nematerijalna imovina		266		
6.5.	Biološka imovina		267		
6.6.	Ostala dugoročna imovina po osnovi ugovora s kupcima		268		
7.	Troškovi primljenih usluga		269	261.456	107.560
8.	Ostali poslovni rashodi i troškovi		270	139.791	122.637
E.	Ostali rashodi i gubici (272+287+298+299+300+301+302+303+304+308)		271	10.492	38.453
1.	Gubici od dugoročne nefinancijske imovine (273 do 286)		272		
1.1.	Neto gubici od otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme		273		
1.2.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme		274		
1.3.	Neto gubici od promjene revalorizovane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme za koje nema postojećih revalorizacijskih rezervi		275		
1.4.	Neto gubici od otuđenja ulaganja u investicijske nekretnine		276		
1.5.	Neto smanjenja vrijednosti ulaganja u investicijske nekretnine koja se vode po fer vrijednosti		277		
1.6.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti investicijskih nekretnina		278		
1.7.	Neto gubici od otuđenja nematerijalne imovine		279		
1.8.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine		280		

Kontrolni broj: 1115777155

str. 3 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
1.9.	Neto gubici od prestanka priznavanja imovine s pravom korištenja		281		
1.10.	Neto gubici od otuđenja biološke imovine		282		
1.11.	Neto smanjenja vrijednosti biološke imovine koja se vodi po fer vrijednosti		283		
1.12.	Neto gubici od umanjenja vrijednosti biološke imovine		284		
1.13.	Neto gubici od dugoročne imovine namijenjene prodaji		285		
1.14.	Ostali neto gubici od umanjenja vrijednosti dugoročne nefinancijske imovine		286		
2.	Gubici od financijske imovine (288 do 297)		287		13.422
2.1.	Neto kreditni gubici od financijske imovine po amortizovanom trošku		288		13.422
2.2.	Neto kreditni gubici od financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		289		
2.3.	Neto gubici od prestanka priznavanja financijske imovine po amortizovanom trošku		290		
2.4.	Neto gubici od modifikacija financijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja		291		
2.5.	Neto gubici od otuđenja financijske imovine po amortizovanom trošku		292		
2.6.	Neto smanjenja vrijednosti financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		293		
2.7.	Neto gubici od otuđenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		294		
2.8.	Neto gubici od otuđenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		295		
2.9.	Neto gubici od reklasifikacija financijske imovine između poslovnih modela		296		
2.10	Ostali neto gubici od financijske imovine		297		
3.	Troškovi rezerviranja, neto		298	9.945	23.140
4.	Neto gubici od trgovanja derivatima		299		
5.	Rashodi od prodaje materijala, neto		300		
6.	Manjkovi i ostala negativna usklađenja zaliha		301		
7.	Udio u gubitku pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		302		
8.	Umanjenje vrijednosti goodwill-a		303		
9.	Financijski rashodi (305 do 307)		304	547	1.891
9.1.	Rashodi od kamata		305	547	1.891
9.2.	Neto negativne tečajne razlike		306		
9.3.	Ostali financijski rashodi		307		
10.	Ostali rashodi i gubici		308		
F.	Ukupno rashodi (253+271)		309	6.129.939	5.780.760
G.	Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (252-309)		310	295.422	45.253
H.	Gubitak iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (309-252)		311		
I.	Porez na dobit (313+314)		312		
1.	Tekući porez na dobit		313		
2.	Odgođeni porez na dobit (315-316+317-318)		314		
2.1.	Efekat smanjenja odgođene porezne imovine		315		

Kontrolni broj: 1115777155

str. 4 od 5

Redni broj	Pozicija	Bilješka	Oznaka za AOP	Od 01.01. do 31.12. tekuće godine	Od 01.01. do 31.12. prethodne godine
1	2	3	4	5	6
2.2.	Efekat povećanja odgođene porezne imovine		316		
2.3.	Efekat povećanja odgođenih poreznih obveza		317		
2.4.	Efekat smanjenja odgođenih poreznih obveza		318		
J.	Dobit iz redovnog poslovanja (310-312)		319	295.422	45.253
K.	Gubitak iz redovnog poslovanja (311+312)		320		
L.	Dobit ili gubitak od obustavljenog poslovanja		321		
M.	Dobit (319+321)		322	295.422	45.253
N.	Gubitak (320-321)		323		
IZVJEŠTAJ O OSTALOM UKUPNOM REZULTATU					
O.	Ostali ukupni rezultat (325+331)		324		
1.	Stavke koje mogu biti reklasificirane u račun dobiti i gubitka (326+327+328+329-330)		325		
1.1.	Povećanje/(smanjenje) fer vrijednosti dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		326		
1.2.	Efekti proistekli iz transakcija zaštite ("hedging")		327		
1.3.	Udio u ostalom ukupnom rezultatu pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		328		
1.4.	Ostale stavke koje mogu biti reklasificirane u račun dobiti i gubitka		329		
1.5.	Porez na dobit koji se odnosi na ove stavke		330		
2.	Stavke koje neće biti reklasificirane u račun dobiti i gubitka (332+333+334+335+336+337-338)		331		
2.1.	Revalorizacija zemljišta i građevina		332		
2.2.	Povećanje/(smanjenje) fer vrijednosti instrumenata kapitala po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		333		
2.3.	Aktuarski dobiti/(gubici) od planova definiranih primanja		334		
2.4.	Dobiti ili gubici po osnovi preračunavanja finansijskih izvještaja inozemnog poslovanja		335		
2.5.	Udio u ostalom ukupnom rezultatu pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela		336		
2.6.	Ostale stavke koje neće biti reklasificirane u račun dobiti i gubitka		337		
2.7.	Porez na dobit koji se odnosi na ove stavke		338		
P.	UKUPNI REZULTAT (322-323+324)		339	295.422	45.253
	Zarada po dionici				
	a) Osnovna zarada po dionici		340		
	b) Razrijeđena zarada po dionici		341		
	Dobit/(gubitak) koja pripada:				
	a) Vlasnicima matičnog društva		342	295.422	45.253
	b) Vlasnicima manjinskih interesa		343		
	Ukupni rezultat koji pripada:				
	a) Vlasnicima matičnog društva		344	295.422	45.253
	b) Vlasnicima manjinskih interesa		345		

Široki Brijeg, 23.02.2024.

Mjesto i datum

IVANKOVIĆ (BLAGO) MILJENKA

Certificirani računovođa

1172/5

MIRKO KORDIĆ

Direktor

Kontrolni broi: 1115777155

str. 5 od 5

JU DOM ZDRAVLJA ŠIROKI BRIJEG
(memorandum pravno lice)

Datum: 24. 09. 24.

Broj: 248/24

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH

IZJAVA UPRAVE

Ova izjava (u skladu sa zahtjevima ISSAI 2580) se daje u vezi sa vašom finansijskom revizijom **Doma zdravlja Široki Brijeg** za 2023. godinu, za svrhe izražavanja mišljenja o tome da li finansijski izvještaji daju istinit i objektivni prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima, Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Izjava se daje takođe sa svrhom potvrđivanja da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima **Doma zdravlja Široki Brijeg** u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa nadležnom zakonskom i drugom pravnom regulativom.

Potvrđujemo sljedeće (po našem najboljem znanju i uvjerenju, nakon ispitivanja koje smo smatrali neophodnim kako bi smo se odgovarajuće informisali):

Finansijski izvještaji

- Ispunili smo svoju odgovornost za pripremu finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima, Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.
- Značajne pretpostavke koje smo koristili u izradi računovodstvenih procjena, uključujući i one mjerene po fer vrijednosti su razumne i osnovane.
- Odnosi i transakcije između povezanih strana su adekvatno računovodstveno obuhvaćene i objavljene u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima, Konceptualnim okvirom za finansijsko izvještavanje i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.
- Svi događaji nakon datuma finansijskih izvještaja i za koje Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja zahtijevaju prepravljavanje ili objavljivanje bili su prepravljani ili objavljeni.
- Pravilno smo procijenili, evidentirali i objavili sve gubitke po osnovu nenaplativih potraživanja, preuzetih obaveza i obezvrjeđivanja imovine.
- Preduzeli smo neophodne aktivnosti da spriječimo prevare i zloupotrebe javnih sredstava, za slučajeve koji su nam bili poznati.
- Nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima nadležne zakonske i druge pravne regulative, koje bi, u slučaju nepoštovanja, mogle imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje.
- Nabavke roba, usluga i radova smo proveli u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH, rukovodeći se principima racionalnog trošenja javnih sredstava i obezbjeđivanja najboljeg kvaliteta nabavljenih roba, usluga i radova.

- 1 -

- Postupili smo u skladu sa svim aspektima odredbi ugovora (koje smo zaključili tokom godine ili u ranijem periodu), a koje bi, u slučaju nepridržavanja, mogle imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje.
- Sve transakcije evidentirane u računovodstvenim evidencijama i prezentovane su u finansijskim izvještajima.
- Omogućili smo vam:
 - Pristup svim poslovnim knjigama, evidencijama i dokumentaciji za koje smatramo da su relevantne za pripremu finansijskih izvještaja.
 - Pristup svim informacijama o sudskim sporovima u toku pokrenutih protiv **Doma zdravlja Široki Brijeg** i pokrenutih od **Doma zdravlja Široki Brijeg**, procjene ishoda tih sporova, kao i procjenu rezervisanja za iste.
 - Pristup dokumentaciji vezanoj za sudska poravnanja i isplate po tim osnovama.
 - Dodatne informacije koje ste zahtijevali od nas za potrebe revizije.
 - Neograničen pristup osobama u **Domu zdravlja Široki Brijeg** za koje ste vi utvrdili da je neophodno da daju revizorske dokaze.

Pružene informacije

- Dali smo vam sve značajne informacije vezane za finansijske izvještaje koje zahtijevaju odredbe važećih zakonskih i drugih relevantnih propisa kojima je isto utvrđeno.
- Otkrili smo vam sve poznate slučajeve neusklađenosti sa zakonskom i drugom pravnom regulativom ili sumnjama da one postoje.
- Otkrili smo vam indentitet subjektivih povezanih stranaka i sve odnose i transakcije koje su nam poznate.
- Dali smo vam sve informacije u vezi sa prijevarom i sumnjom da ona postoji za koje imamo saznanja i koja može uticati na instituciju, a uključuje:
 - Rukovodstvo
 - Zaposlene koji imaju značajnu ulogu u internoj kontroli
 - Ostale, u situacijama gdje prijevara može imati materijalno značajan efekat na finansijske izvještaje.

Direktor